

ภาคผนวก

คำกล่าวเปิดงานสัมมนาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบ

ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย พันเอก อภิวัฒน์ วิริยะชัย รองประธานสภาผู้แทนราษฎร คนที่สอง

เรื่อง “วิกฤตชายแดนใต้จะยุติลงได้อย่างไร”

ในวันจันทร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒

ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร

เรียน ท่านรองประธานคณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้
คุณนงนุชรัตน์ อูมา ท่านวุฒิสมาชิก ท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านวิทยากร ผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านครับ
ขอความสันติสุข ความเมตตากรุณาจากอัลเลาะห์จงมีแต่ท่านผู้เข้าร่วมการสัมมนาทุกท่านครับ วันนี้ผมขอ
พูดคุยกับพวกเราจากใจของคนไทยคนหนึ่งที่มีความรักชาติบ้านเมือง เหมือนกับพี่น้องชาวไทยมุสลิม
ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นเป็นปัญหาที่รัฐบาลทุกรัฐบาลที่ผ่านมา
ล้วนตระหนักถึงความสำคัญ แต่ก็พยายามดำเนินการแก้ไข แต่เป็นสิ่งที่น่าแปลกใจว่าแก้ไขกันอย่างไร
ยิ่งแก้ปัญหาคูเสมือนว่ามันไม่จบลง มันกลับขยายปลายมากขึ้น ๆ นั่นก็แสดงว่าการแก้ไขหรือทิศทางในการ
ดำเนินนโยบายของรัฐบาลในแต่ละรัฐบาลนั้นจะต้องมีการปรับปรุง ท่านผู้ที่มีเกียรติที่รักทุกท่านครับ แนวทาง
ในการแก้ไขใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น จะต้องยึดหลักการ ๓ ประการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ได้ทรงพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย ก็คือหลักการของความเข้าใจ เมื่อเข้าใจก็จะสามารถเข้าถึง
เมื่อเข้าถึงพี่น้องประชาชนได้แล้วก็สามารถพัฒนา เมื่อพัฒนาเสร็จก็จะเกิดความสันติสุข แต่หลักการ
ทั้ง ๓ หลักการนั้น หลักการแรกเป็นเรื่องยากที่สุดในเรื่องเข้าใจ เราจะต้องเข้าใจอะไรบ้าง อย่างน้อย ๆ
จะต้องมีความเข้าใจในเรื่องที่สำคัญ ๔ ประการ ประการแรกก็ต้องเข้าใจว่าสาเหตุของปัญหามันเกิดจากอะไร
พวกเราที่นั่งในที่นี้ทุกคนทราบดีครับ ไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ของรัฐปัตตานี พวกเราต้อง
ยอมรับ ต้องเข้าใจว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมันเกิดจากความคับแค้นใจของพี่น้องชาว ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้
ในการถูกกดขี่ข่มเหงจากข้าราชการบางท่านมาโดยตลอด ต้องเข้าใจว่า ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ปัญหา
อิทธิพล ปัญหาของเดือนยังมีอยู่มาก ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดปัญหามากขึ้น ๆ ตามลำดับ และต้อง
เข้าใจว่าในอดีตที่ผ่านมาเป็นร้อยปี พี่น้องชาวไทยมุสลิมใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้รับโอกาส
ค่อยโอกาสทั้งการศึกษา ค่อยโอกาสทั้งการประกอบอาชีพ ไม่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมเกียรติ
เป็นเรื่องที่สำคัญ นอกจากนั้นจะต้องเข้าใจอะไรบ้างครับ หัวใจหลักของความเข้าใจก็คือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
ในการแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องเข้าใจศาสนาอิสลาม ต้องเข้าใจวิถีอิสลาม ต้องเข้าใจว่า
หัวใจของอิสลามคือสันติสุข หลักการของอิสลามคือความเสมอภาค หลักการของอิสลามคือความเป็นธรรม

และเมื่อความเป็นธรรมชาติความเสมอภาคเกิดขึ้นสันติสุขก็จะตามมา เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องสำคัญ ต้องเข้าใจวิถีอิสลามให้ถูกต้อง หลายคนไม่เข้าใจนะครับ ศาสนาอิสลามไม่ได้สนับสนุนให้ผู้ชายมุสลิมมีภรรยาเกินหนึ่งคน ยกเว้น ในกรณีสังคมสงเคราะห์ ซึ่งก็เป็นเรื่องเข้าใจผิดพลาดจากศาสนิกชนอื่น ๆ ต้องเข้าใจว่ามุสลิมจะต้องทำละหมาดวันละ ๕ ครั้ง โดยเฉพาะในวันศุกร์ตอนกลางวัน ต้องเข้าใจระบบการศึกษาของอิสลาม ต้องทราบนะครับว่าหน้าที่ของคนมุสลิมทุกคนจะต้องอบรมสั่งสอนลูกหลานของเขาให้เป็นมุสลิมที่ดี เพราะฉะนั้นเด็กมุสลิมทุกคนผมใช้คำว่า จะต้องเรียนศาสนา เมื่อเขาโตขึ้นมาจะต้องนะครับ ถือเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ของมุสลิมทุกคนที่มีภาระหน้าที่ต่อองค์พระผู้เป็นเจ้า คือต้องเข้าใจว่าโรงเรียนตาดีกา ทำไมโรงเรียนปอเนาะ หรือในชุมชนมุสลิมทั่วโลกจะต้องมีโรงเรียนสอนศาสนา เป็นความจำเป็นของชีวิตคนมุสลิมทุกคน เพราะฉะนั้นรัฐต้องมีหน้าที่ในการส่งเสริมครับ ส่งเสริมให้ลูกหลานของเราได้มีโอกาสได้เรียนศาสนาเต็มขั้น สามารถปฏิบัติศาสนกิจได้ หรือในระดับ (ชาคูอิน) เป็นอย่างน้อย แล้วก็ควรรู้ท่านบีมุหัมมัดซารารอ ท่านได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ต้องเรียนรู้ตั้งแต่ในแปลจนถึงหลุมฝังศพ นั่นหมายความว่าอย่างไร หมายความว่าอิสลามจะต้องเรียนรู้ตั้งแต่เกิดยันตาย นั่นก็หมายความว่านอกจากเรียนรู้ทางศาสนาแล้วคนมุสลิมทุกคนก็จะต้องเรียนวิชาชีพเพื่อนำไปประกอบอาชีพ ดำรงตนให้เป็นคนดีในสังคมของประเทศชาติ หน้าที่ของรัฐอยู่ตรงไหนครับ หน้าที่ของรัฐคือต้องเข้ามาทำนุบำรุงส่งเสริมทั้งโรงเรียนสอนศาสนา ให้สวัสดิการครูที่สอนศาสนา ให้ท่านสามารถดำรงชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรี ปัจจุบันนี้ครูสอนศาสนาได้เงินเดือนน้อยมาก ๆ หรือแทบจะไม่ได้เลย อยู่ได้ด้วยอะไรครับ อยู่ได้ด้วยศรัทธาที่มีต่อองค์พระผู้เป็นเจ้าเท่านั้น นี่เป็นสิ่งที่รัฐจะต้องให้การส่งเสริม รัฐจะต้องสนับสนุนการบูรณาการการเรียนวิชาสามัญ เพื่อให้ลูกหลานชาวไทยมุสลิมของเราสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ ก็เป็นเรื่องหนึ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจ นอกจากนั้นจะต้องเข้าใจอะไรบ้าง เข้าใจผลกระทบของการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมาในอดีต กรณีหะยีสุหลง โต๊ะมีนา กรณี กรือเซะตากใบ กรณีทนายสมชาย นิลไพจิตร รัฐต้องมีความจริงจังในการหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แล้วก็ต้องรู้ว่าเมื่อบาดแผลที่มันเกิดขึ้นนั้น บางครั้งไม่ได้เกิดจากความตั้งใจของข้าราชการเป็นเหตุบังเอิญ แต่เมื่อบาดแผลที่เกิดขึ้นมันราวลึกเข้าไปในจิตใจของคนเป็นพ่อเป็นแม่เราจะแก้ไขอย่างไร หลายคนที่เกี่ยวข้องไม่เคยไปประกอบพิธีฮัจย์รัฐจะต้องสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้จัดคนไปประกอบพิธีฮัจย์แทน รัฐจะต้องดูแลลูกหลานชาวไทยมุสลิมที่พ่อแม่เสียชีวิต การรับชะกาต จากต่างประเทศก็ต้องเป็นระบบ เดียวผมจะพูดต่อไป สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้การเยียวยาบาดแผลทางจิตใจเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐจะต้องให้ความจริงจังในการแก้ปัญหา เข้าใจสำคัญประการสุดท้าย คือเข้าใจว่าหลังจากนี้ไปเราจะแก้ไขปัญหากันอย่างไร ต้องใช้หลักการสำคัญ ๔ ประการครับ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทั่วโลก หลักการแรกก็คือแก้ปัญหาตามข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงก็คือว่าฝ่ายความมั่นคงต้องรู้ว่าพี่น้องชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ ๘๘.๘๘ เปอร์เซนต์ ไม่ต้องการจะแบ่งแยกดินแดน พี่น้องชาวไทยมุสลิมทุกคนล้วนรักชาติบ้านเมืองเหมือนกับพวกเราคนไทยที่นับถือศาสนาอื่น ๆ เช่นเดียวกัน ต้องรู้ว่าชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ นั้นจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ทั้งนี้ก็ต้องเข้าใจตรงนี้ก่อน แล้วก็แก้ไขปัญหาไปตามข้อเท็จจริง ตามสภาพปัญหาที่ผมได้กราบเรียนไปตอนต้น

หลักการที่สอง ก็คือหลักการของความยุติธรรม การบังคับใช้กฎหมายต่าง ๆ ต้องเป็นธรรม โอกาสในการประกอบอาชีพ ความเสมอภาค ความเป็นธรรมในสังคมต้องเกิดขึ้นใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

หลักการที่สำคัญประการที่สาม หลักของความมีเมตตาธรรม ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลาย จะต้องแก้ไขปัญหาโดยจิตใจที่มีความเมตตา การปราบปรามนั้นต้องถือว่าเป็นเรื่องสุดท้ายที่จะนำมาปฏิบัติ หากปราศจากความมีเมตตาธรรมแล้วการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่สามารถสำเร็จได้

หลักการสุดท้ายก็คือ หลักของความพอดี ดึงเกินไปก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ หย่อนเกินไปก็แก้ไขปัญหามาไม่ได้เช่นเดียวกัน อย่าคิดว่าการใช้ขบประมาณมาก ๆ จะทำให้สามารถแก้ไข ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ อันนี้คือความไม่พอดี การแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ได้ ขึ้นอยู่กับเงินน้อยหรือเงินมาก แต่ขึ้นอยู่กับความเข้าใจที่ผมได้เรียนให้พวกเราได้ฟังไปแล้ว หลักการสำคัญ ๔ ประการนี้เท่านั้นครับที่จะทำให้แก้ไขปัญหามาได้

นอกจากนั้นหลักการที่สำคัญมีอีกก็คือการมีส่วนร่วมของคนในพื้นที่ ที่นี้ในพื้นที่ทุกคน ย่อมรับทราบปัญหาดี ฝ่ายความมั่นคงต้องเปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ผมทราบนะครับขณะนี้ รัฐบาลได้ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ไปพูดคุยกับคนที่คิดว่าเป็นผู้นำจิตวิญญาณของการเกิดปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผมถามว่าท่านที่ไปพูดคุยนั้นเข้าใจในสิ่งที่พวกเราได้คุยกันเมื่อครั้งที่ผมได้ กราบเรียนไปหรือเปล่า ทำไมไม่ให้คนในพื้นที่โดยเฉพาะนักการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น ที่เป็นคนไทยมุสลิมเป็นผู้ไปพูดคุยเจรจา ไม่ว่าจะเป็คุณเจอะอามิง โต๊ะดาหยง คุณนัจมุดดีน อูมา คุณอันวาร์ ตาและ ท่านคอกเตอร์พีรยศ ราฮิมมูลา คุณกูเอง ขาวอสะฮัน หรือแม้กระทั่งหมอแวมะฮาดี แวดาโอ๊ะ ทำไมรัฐไม่ใช้คนอย่างนี้ ผมเรียนตามตรงครับ ผมเคยเป็นเลขานุการรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงกลาโหม ฝ่ายความมั่นคงหลายท่านก็บอกว่าผมจบคอกเตอร์ทางวิสวะ โยธาจะ ไปรู้เรื่องอะไรกับการแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ คุณเป็นนักวิชาการ สิ่งที่ผมบอกอย่างนี้ ผู้ใหญ่หลายคนในฝ่ายความมั่นคงยังไม่ เปิดใจกว้างพร้อมที่จะรับฟัง ต้องเลิกคิดเสียทีครับ เติกระแวงสงสัยบรรดานักการเมืองไม่ว่าจะเป็ระดับชาติ หรือนักการเมืองท้องถิ่นว่าเขามีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจในการแบ่งแยกดินแดน เพื่อนของผมที่นั่งอยู่ในที่นี้ หลายท่านครับ ผมขออนุญาตไม่ระบุนามถูกตั้งข้อสงสัย ในที่นี้ผมมองหน้าแล้วไม่ต่ำกว่า ๔ คน ยังไม่ต้อง เลิกครับ มิฉะนั้นการแก้ไขปัญหาก็จะไม่ประสบความสำเร็จ ท่านทั้งหลายครับ ฝ่ายความมั่นคงต้องรู้แน่ครับ ว่าการเกิดปัญหาใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ไม่ได้เป็นการต่อสู้ด้วยอาวุธครับ มันเป็นการต่อสู้ทาง ความคิด มันเป็นการต่อสู้ทางความเชื่อ ผู้ก่อความไม่สงบเขาเชื่อว่าสิ่งที่เขานั้นคือการทำญิฮาดก็จะมีโอกาส ได้เข้าไปสู่อ้อมพระหัตถ์ของอัลเลาะห์หรือพระเจ้า เราต้องเปลี่ยนความคิดตรงนี้ให้ได้ โดยใคร ก็โดยผู้ มีจิตวิญญาณในพื้นที่ โดยนักการเมืองพี่น้องชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ต้องมีหน้าที่ในการเจรจาให้เขารู้ว่าสิ่งที่ ท่านคิดนั้นเป็นเรื่องไม่เป็นจริง เพราะท้ายที่จริงการทำดีนั้นก็คือการประกาศสงครามกับประเทศที่รุกราน ศาสนาอิสลาม ถามว่าประเทศไทยเป็นอย่างไร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมวงศานุวงศ์ ทุกพระองค์ล้วนเป็นอัครศาสนูปถัมภกของศาสนาอิสลาม และทุกศาสนาในประเทศไทย ท่านทรงรับเป็น ประธานในพิธีเมาลิดกลางทุกปีครับ จนกระทั่งพระชราภาพจึงได้ทรงมอบหมายให้พระบรมโอรสาธิราช เสด็จเป็นประธานแทน ต้องไปชี้แจง ไปทำความเข้าใจให้กับผู้ก่อความไม่สงบให้รู้ว่าสิ่งที่ท่านคิดไม่ใช่สิ่งที่

ถูกต้องท่านนบีมุหะมัด ชะรารอ ได้กล่าวไว้ว่า เจ้าทั้งหลายต้องรักและตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน
 ทุกคนต้องไปบอกกับเขาครีบ เพราะถูกหลานของเราเกิดในแผ่นดินไทย ถูกหลานของเราเ้
 เหมือนกับพวกเรานั่งอยู่ในที่นี่ เพราะฉะนั้นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติก็คือตอบแทนบุญคุณปะ
 ฆมาทราบดีครึบการทำอย่างนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย การเปลี่ยนความคิดของผู้ก่อความไม่สงบไม่ใ
 แต่อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนความคิดของผู้ก่อความไม่สงบเป็นเรื่องยาก แต่การเปลี่ยนความคิดของ
 มั่นคงเป็นเรื่องที่ยากกว่า แล้วถ้าตราบโคผู้ใหญ่ของฝ่ายมั่นคงยังไม่เปลี่ยนความคิดอย่าหวังว่า
 ปัญหาของ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้จะประสบความสำเร็จโดยง่าย ผมมีเวลาที่จำกัด ผมขอเสนออยู่
 หลักในการแก้ปัญหาค ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ครึบ สาสนานำการเมือง การเมืองนำการพัฒนา
 นำการทหารเท่านั้นจึงจะทำให้การแก้ไขปัญหาค ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปสู่ความสำเร็จ โย
 ยุทธวิธีเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ตามที่ผมได้กราบเรียนไปตอนต้น ต้องขอขอบคุณท่านประธาน
 วันนี้ คือท่านอดีตรัฐมนตรีอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ ขอขอบคุณสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 ขอขอบคุณท่านวิทยากรทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ท่านได้ให้ความกรุณากับพวกเรา หวังนะ
 จากการสัมมนาครั้งนี้จะเป็นการระดมความคิดของผู้ที่มีส่วนร่วมโดยตรง ไม่ว่าจะมิจัดตั้งประธาน
 อีสลามในแต่ละจังหวัด ยังมีรายละเอียดอีกมากครึบ อย่างเช่น ผมยกตัวอย่างการที่จะมีส่วนร่วม
 หรือไม่ครึบการปกครองในรูปแบบพิเศษจะเกิดขึ้น เป็นไปได้หรือไม่ที่การแต่งตั้งประธานกรรมภ
 ประจำจังหวัดในแต่ละครั้งให้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ อันนี้คือการให้เกียรติซึ่งกันแ
 เราลองพูดคุยกันหาทางที่จะทำให้เกิดความสันติสุขเกิดขึ้นในชาติบ้านเมืองของเรา ขออ้อเลาะ
 ความสำเร็จมายังการสัมมนาในครั้งนี้ ขอขอบคุณทุกท่าน ขอให้ทุกท่านโชคดีครึบ บัดนี้ไ้เวลา
 แล้วผมขอเปิดการสัมมนาของคณะกรรมการวิสามันัญศึกษาปัญหาค ๓ จังหวัดชายแดน
 เรื่อง วิฤติชยแดนใต้จะยุติลงไ้ได้อย่างไร ณ บัดนี้ครึบ ขอขอบคุณครึบ

คำกล่าวปาฐกถาพิเศษเกี่ยวกับทิศทางการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

และกล่าวปิดงานสัมมนาของคณะกรรมการวิสามัญ

โดย ฯพณ ฯ นายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

เรื่อง “วิกฤตชายแดนใต้จะยุติลงได้อย่างไร”

ในวันจันทร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๒

ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร

ท่านรัฐมนตรี ท่านประธานและคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ท่านผู้นำทางศาสนา ข้าราชการ พี่น้องประชาชนและท่านผู้มีเกียรติที่เคารพรักทุกท่านครับ ก่อนอื่น ผมต้องขอขอบคุณคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้จัดให้มีการสัมมนาในเรื่องของ วิกฤตชายแดนใต้จะยุติลงได้อย่างไรในวันนี้ ทราบดีว่า กว่าจะมาถึงการสัมมนาในครั้งนี้ ทางคณะกรรมการก็ได้ใช้เวลาและก็ทุ่มเทกำลังอย่างมากในการศึกษาปัญหาต่าง ๆ ซึ่งอย่างที่เราได้ฟังจากคำรายงาน ได้มีการแบ่งออกเป็นถึง ๗ คณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาให้ครบถ้วนในทุกแง่มุม ทุกมิติ ของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และก็จากการที่ผมเองได้อยู่ในสภาผู้แทนจนถึงวันนี้มาเป็นเวลากว่า ๑๗ ปี ก็ได้เห็นอย่างชัดเจนถึงความเอาใจใส่ของเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกจำนวนมาก ที่มองเห็นว่าปัญหานี้ เป็นเรื่องใหญ่ เรื่องสำคัญและก็เป็นเรื่องที่ได้สร้างความทุกข์ ให้กับประชาชนคนไทยทั้งในและนอกพื้นที่มาเป็นเวลานาน ผมอยากจะเรียนว่า การทำงานของท่านคณะกรรมการ ขอแสดงความชื่นชม ที่ท่านได้พยายามได้ให้ฝ่ายต่างๆเข้ามามีส่วนร่วม ในการแบ่งปันประสบการณ์ ระดมความคิดเห็น แล้วก็เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยน อย่างที่ การจัดการสัมมนาที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ผมมองไปรอบๆห้อง นะครับ เห็นทั้งฝ่ายการเมืองระดับชาติ และก็มีระดับท้องถิ่น มองเห็นทั้งข้าราชการ ทั้งฝ่ายความมั่นคง ฝ่ายปกครอง ฝ่ายที่ทำงานทางด้านการพัฒนา เห็นองค์กรเอกชน ที่ได้ให้ความสนใจ ติดตามเรื่องนี้ แม้กระทั่ง การมีผู้เชี่ยวชาญผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการยุติความขัดแย้งในต่างประเทศ เข้ามาร่วม เหล่านี้ ถือว่าเป็นเรื่องที่ดีนะครับ แล้วก็บ่งบอก ถึงการให้ความสำคัญต่อปัญหานี้จากทุกฝ่าย แล้วก็ที่แสดงความชื่นชมนี้ คงไม่ใช่โดยมารยาทนะครับ เพราะต้องเรียนว่า ก็ไม่บ่อยนักที่เราเห็นการจัดสัมมนาโดยคณะกรรมการที่ได้รับความร่วมมือได้รับความสนใจ แล้วก็ใช้เวลาสั้น เรียกว่ามากทีเดียว ในการที่จะทำสิ่งนี้ บังเอิญในช่วงที่มีการถ่ายทอดนี้ ท่านผู้ชมที่อยู่ทางบ้าน ก็เลยไม่มีโอกาสได้รับทราบถึงผลผลิตของคณะอนุกรรมการนะครับ ซึ่งได้มีการรายงานมาโดยลำดับ ผมเองก็จะใช้โอกาสในการที่ได้พูดจากับพี่น้องในส่วนนี้เชื่อมโยง เข้าไปถึงงานต่างๆ ที่ได้รับเสียงสะท้อนมาแต่อยากจะเริ่มต้นอย่างนี้ครับว่า ปัญหาในเรื่องความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทุกท่านทราบดีว่า มันไม่ใช่ปัญหาใหม่ เอาละ เราอาจจะถกเถียงกันนะครับ หลายครั้งก็ในทางการเมืองก็ถกเถียงกันค่อนข้างรุนแรงว่าปัญหานี้ มันรุนแรงขึ้นมา มีสาเหตุมาจากอะไร เมื่อไหร่ แต่ข้อเท็จจริงที่เรา

ปฏิเสธไม่ได้ ก็คือว่า ปัญหาที่มีรากฐานที่ยาวนานมาจากประวัติศาสตร์ และเราก็คงไม่สามารถแก้ปัญหานี้ได้ ถ้าเราไม่ยอมรับและเผชิญกับข้อเท็จจริง ประวัติศาสตร์ก็มีมิติของความซับซ้อนหลายเรื่อง ที่ผูกพันเข้ามา ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ วัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา การพัฒนา หรือความรุนแรง หรือความขัดแย้ง ในหลายยุคหลายสมัยหลายช่วง แต่ว่าในขณะที่เดียวกัน สิ่งที่เราก็คงต้องยอมรับก็คือว่าในอดีตหลายช่วง ในประวัติศาสตร์ เช่นเดียวกัน แม้ปัญหานี้ จะเป็นปัญหาที่มีการฝังรากลึกมาก็ตามแต่หลายยุคหลายสมัย การดำเนินนโยบายที่ถูกต้องและการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ก็สามารถที่จะลด หรือบรรเทาปัญหานี้ได้มากจริงอยู่ ไม่เคยมีช่วงไหนหรือครั้ง ที่เราพูดได้เต็มปากเต็มคำว่า เหตุการณ์สงบ เป็นปกติ แต่ก็เป็นความจริง เช่นเดียวกันว่า ในบางยุค บางสมัย เหตุการณ์ความไม่ปกติก็เกิดขึ้น น้อยมาก ซึ่งก็ต้องยอมรับว่า ตลอดระยะเวลาประมาณสี่ห้าปีที่ผ่านมา เราไม่ได้มีโอกาสที่จะได้สัมผัสกับบรรยากาศเช่นนั้น และก็เป็นที่บ่งบอกว่า การแก้ไขปัญหาก็คือการคลี่คลายปัญหาในครั้งนี้ คงจะต้องใช้เวลา ใช้ความอดทนโดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางที่ถูกต้อง จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจและก็ใช้ความอดทนที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่านั้น ก็คือว่า จากการติดตามสภาพปัญหาต่าง ๆ ต้องยอมรับว่า จะแก้ปัญหานี้สำเร็จ จะต้องแก้ปัญหาลำบากทั้งในและนอกพื้นที่ พูดเช่นนี้ หลายคนอาจจะสงสัยว่า ทำไมปัญหาซึ่งอยู่ในสามหรือห้า จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องแก้ นอกพื้นที่ คำตอบก็คือว่า รากฐานของปัญหาส่วนหนึ่ง ก็คือ เกิดจากช่องว่างที่เกิดขึ้นกับคนที่อยู่นอกพื้นที่ และอาจจะไม่มีความเข้าใจสภาพปัญหาในพื้นที่ ก็จึงไม่สามารถ เป็นแรงสนับสนุน ให้การแก้ไขปัญหานั้นที่ถูกต้อง สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ เกิดขึ้นได้ ดังนั้น งานที่จะต้องทำนะครับ ไม่ใช่ทำงานในพื้นที่เท่านั้น แต่งานนอกพื้นที่ ซึ่งทุก ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะในฝ่ายการเมือง ฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติเอง จำเป็นที่จะต้องทำ ซึ่งก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่ผมต้องขอแสดงความขอบคุณฝ่ายนิติบัญญัติที่ได้ทำงานในเรื่องนี้ ท่านผู้มีเกียรติที่เคารพครับ เหตุการณ์ความรุนแรงในช่วงระยะเวลาสี่ห้าปีที่ผ่านมา ผมคิดว่าทุกคนจะรับรู้ รับทราบ เหตุการณ์ที่สำคัญ ๆ หลายเหตุการณ์ ที่เสมือนทำให้ปัญหานี้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น และต้องยอมรับว่าเหตุการณ์ความรุนแรงเหล่านี้ ไม่ได้ปรากฏเป็นข่าวสารต่อประชาชนในประเทศไทยเท่านั้น ยังเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจไปทั่วโลก แล้วก็ก็เป็นสิ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยโดยรวมด้วย ซึ่งก็หมายความว่า การทำงานในเรื่องนี้ นอกจากทำในพื้นที่ ทำนอกพื้นที่แล้ว การทำความเข้าใจกับมิตรประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในอิสลาม หรือ แม้กระทั่งประเทศในตะวันตก ซึ่งก็ได้ให้ความสนใจ ใส่ใจต่อเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นพิเศษ ก็เป็นงานที่ต้องทำผมยอมรับครับว่า นับแต่วันแรก ที่ได้เข้ามารับผิดชอบในฐานะนายกรัฐมนตรี มีความรู้สึกหนักใจ เพราะรู้ว่า หลายครั้ง คนก็คาดหวังว่า การเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองการเปลี่ยนแปลงในเชิงนโยบายจะสามารถนำไปสู่การเห็นผลเป็นรูปธรรม ได้อย่างรวดเร็วทันใจ แต่ผมเชื่อว่า ทุกท่านที่ได้เคยติดตามศึกษาปัญหาในส่วนนี้ จะทราบดีว่าเป็นไปไม่ได้ และถ้าไปคาดหวัง ไปคาดคั้นไปกดดัน เช่นนั้น จะไม่มีวันสำเร็จ เหมือนความผิดพลาดที่เราคิดว่า ถึงยุคหนึ่ง ปัญหาในเรื่องความไม่สงบมีน้อยแล้ว สามารถที่จะใช้ลักษณะของการเข้าเผด็จศึก โดยการใช้ความรุนแรง ให้เบ็ดเสร็จ จะแก้ปัญหาลงสุดท้ายมันไม่ใช่ กลับกลายเป็นจุดพลิกผัน ที่ทำให้วงจรของความรุนแรงกลับคืนมา เพราะฉะนั้น มาถึงวันนี้ สิ่งที่ผมต้องขอความเข้าใจในเบื้องต้นก็คือว่า เราไม่อาจที่จะ เนรมิตให้เกิดความ

สันติสุข ความสงบขึ้นมาได้ ภายในระยะเวลาสั้น ๆ แต่เราจำเป็นที่จะต้องทำงานอย่างต่อเนื่องด้วยทิศทางที่ชัดเจน เพื่อที่จะค่อย ๆ ลดปัญหาลงไปตามว่า ที่สุดแล้ว อะไรที่จะทำให้เกิดความสงบสุข ว่ากันไปแล้ว ในเชิงคำตอบมันอาจจะไม่ได้แตกต่างไปจากเวลาที่เราต้องแก้ปัญหาความขัดแย้งในเรื่องอื่น ๆ หรือในพื้นที่อื่น ๆ ความสมัคสมานสามัคคี ความสมานฉันท์ เกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายมองว่า ตนเองได้รับความเคารพ ในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติจากทุกฝ่าย ได้รับความจริงใจในการที่จะอยู่ร่วมกันแล้วก็มีเป้าหมายร่วมกันในการที่จะพัฒนาในส่วนของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติของตัวเอง อันนี้คือ หัวใจสำคัญที่สุด ถ้าเราไม่ชัดเจนในแง่ของหัวใจสำคัญของปัญหาตรงนี้ เราก็จะวิ่งไล่แก้ปัญหา ไม่จบไม่สิ้น ถ้าเรามองแค่ว่ามันเป็นเรื่องของแค่ การบังคับใช้กฎหมาย ถ้าเรามองเป็นเรื่องของแค่ การทุ่มเงินลงไป แล้วจะได้คำตอบ นั่นไม่ใช่คำตอบสุดท้ายคำตอบสุดท้าย ก็คือ การชนะใจประชาชน ในพื้นที่ทุกคน ที่ได้มองเห็นว่า การอยู่ร่วมกันในผืนแผ่นดินไทยตรงนี้ คือการอยู่ร่วมกัน บนความเสมอภาคเท่าเทียม บนความเป็นธรรมและบนการให้เกียรติซึ่งกันและกัน เคารพในความแตกต่างหลากหลาย ที่พึงจะมีตามธรรมชาติของมนุษยชาติก็คือหัวใจ แต่จากสถานการณ์วันนี้ไปถึงตรงนั้น จะทำอย่างไร อันนี้คือความท้าทาย ผมเรียนว่ารัฐบาลเข้ามา สิ่งแรกที่ต้องเร่งแก้ปัญหา ก่อน คือปัญหาเฉพาะหน้า เรามองเห็นชัดเจนครับว่าหลายสิ่งหลายอย่าง แม้มีความตั้งใจดี จากรัฐบาลในอดีต แต่ว่า ยังไม่ลงตัว ศอ.บต.ซึ่งเคยเป็นกลไกสำคัญ และก็มีตัวอย่างมาก ในการนำความสงบในพื้นที่ หรืออย่างน้อยที่สุดก็คือว่า การลดปัญหาความรุนแรงลงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากที่ถูกละทิ้งไปแล้ว ก็มีความพยายามที่จะรื้อฟื้นขึ้นมา ต้องยอมรับ นะครับ ผมเชื่อว่า ท่านผู้อำนวยการนั่งอยู่ตรงนี้ก็ยอมรับว่า ยังไม่สามารถที่จะกลับคืนสู่สถานภาพของการเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาเหมือนกับในอดีตรัฐบาลก่อนมีความตั้งใจว่า ขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ตรงนั้นจำเป็นจะต้องได้รับการส่งเสริมบำรุง ก็มีมติสำคัญ เช่น เพิ่มเบี้ยเลี้ยงภัย ๑,๐๐๐ บาท เป็น ๒,๕๐๐ บาท แต่ปรากฏว่า การจัดงบประมาณยังไม่รับกัน เงินก็ยังไม่ลงไป ประชาชนซึ่งมีความคาดหวังกับโครงการพัฒนาหลายโครงการ ก็ผิดหวัง เพราะบางที มีโครงการก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐาน แต่ว่าได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบหากคนไปทำงานตรงนั้น ไม่ได้ สุดท้ายโครงการเดินไม่ได้ ระบบราชการก็อาจจะบอกว่า ทุกอย่างหยุดชะงัก แล้วถึงงบประมาณที่ตั้งใจจะลงไปพัฒนาในส่วนนั้นก็หายไปทีอื่น ความไม่เข้าใจกัน นะครับ ในเมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ และที่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงจำนวนมากนะครับ และที่มากจริง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ แม้ผู้นำองค์กรจะมีความตั้งใจที่ดี ยืนยันว่าต่อไปนี้ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่นั้นจะเป็นไปตามกรอบ เป็นไปตามกฎหมาย เป็นไปตามหลักของมนุษยชนสิทธิมนุษยชน แต่คนหมู่มาก มันก็เกิดเหตุการณ์การพลาด อาจะเกิดจากความเครียดอาจะเกิดจากบุคคลซึ่งไม่ทำตามกติกา กฎเกณฑ์ขององค์กร มันเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้ก็ถูกนำไปขยายผลได้ ไม่นับเหตุการณ์หลายอย่าง ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิดของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ แต่ว่า ก็ไม่รับการชำระสะสางให้เสร็จสิ้น ครบถ้วนกระบวนการความแต่อย่างหนึ่ง ซึ่งต้องบอกเช่นเดียวกันนะครับว่า เรื่องต่างๆเหล่านี้ บางทีไม่ใช่ปัญหาเฉพาะของพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้เลย ปัญหาหลายปัญหาที่ผมพูดขึ้นมาี้ เกิดขึ้นที่อื่นด้วยครับ ความล่าช้าของระบบราชการ ความล่าช้าของกระบวนการยุติธรรม ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการบริหาร

จัดการนโยบาย ผมว่า คนอีกเจ็ดสิบกว่าจังหวัดก็ยืนยันได้ว่าในจังหวัดตัวเองก็มี แต่ว่า พอเกิดขึ้นในพื้นที่ ก็มักจะถูกหยิบยกไปขยายผล จากฝ่ายที่เป็นฝ่ายตรงข้ามได้ อันนี้ต้องยอมรับ ผมเห็นรูปธรรมชัดเจนเลยครับ เหตุการณ์เร็ว ๆ นี้ครับเหตุการณ์นมเสีย ไม่ได้เสียหายในสามจังหวัดนะครับ เสียทุกภาคเลยครับ แต่ว่าพอเกิดขึ้นในสามจังหวัด ก็มีการไปขยายผล ทำนองว่า นี่คือรูปธรรมของประเทศไทยที่ไปถล่มถ้างแล้ว อันนี้ครับ ที่อยากจะร้องขอความเข้าใจเช่นเดียวกันว่า หลายปัญหาที่เกิดขึ้นในสามจังหวัด กรุณาอย่ามองว่าเป็นปัญหาเฉพาะของพื้นที่ แม้แต่สถิติความรุนแรงของเหตุการณ์หลายเหตุการณ์จะเป็นระเบิด จะเป็นการฆ่ากัน หลายกรณี ผมก็ทราบว่าต่อมา ไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสามจังหวัดเป็นการเฉพาะ แต่ว่าก็เหมือนกับอาชญากรรมที่อื่นแต่ทั้งหมดนี้ ไม่ได้หมายความว่า ปัญหาเฉพาะไม่มี เพียงแต่อยากจะบอกว่า พี่น้องประชาชนที่อยู่ในพื้นที่อย่ามองว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นปัญหาเฉพาะ ที่มีใครไปมุ่งซ้ำเติม ในพื้นที่ของท่าน ผมยืนยันว่าไม่ใช่ อย่างนั้น แต่ปัญหาเฉพาะของท่านมี และผมเข้ามา ผมก็พยายามสะสางหลายเรื่องนะครับ ยกตัวอย่างเช่น เรื่องแรกในแง่ขององค์กร วันนี้คณะอนุกรรมการฝ่ายที่ดูแลเรื่องการเมืองการปกครองก็ค่อนข้างสรุปชัด ว่าเราจำเป็นต้อง มีการปรับในเรื่องขององค์กรกันอีกครั้งหนึ่ง ก็ตรงกับนโยบายของรัฐบาล นโยบายของรัฐบาล ก็คือการจะมององค์กรขึ้นมาเป็นการเฉพาะ ที่ทำหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือดูแลในเรื่องของการเมืองการปกครองในพื้นที่สามจังหวัด ซึ่งการปรับองค์กรครั้งนี้ ก็ชัดเจนเช่นเดียวกันว่า ต้องเชื่อมโยงกลับมาสู่ฝ่ายการเมืองหรือฝ่ายนโยบาย เพราะนั่นคือหลักประกันของความรับผิดชอบต่อพี่น้องประชาชนในพื้นที่ด้วย ก็เป็นไปตามหลักของกระบวนการประชาธิปไตย แต่ว่าแน่นอนครับ ในภาวะซึ่ง มีเหตุการณ์ค่อนข้างเข้มข้นต่อเนื่องมา การจะปรับองค์กรครั้งนี้ทันทีทันใด ไม่ใช่เรื่องที่สามารถทำได้ง่าย และไม่ใช่เรื่องที่ทำแล้วจะไม่มีความเสี่ยง ดังนั้นรัฐบาลก็ต้องทำเป็นลำดับ เป็นขั้นเป็นตอน เช่น เมื่อหลักสำคัญของการที่จะเอาแกนนี้เป็นแกนหลัก ก็คือการเอาเรื่องของการเมืองและการพัฒนาเข้าแก้ไขปัญหา เรายังไม่สามารถออกกฎหมายฉบับใหม่ได้ เราเริ่มต้นจากการจัดตั้งคณะรัฐมนตรีพิเศษ ที่ดูแลเรื่องกระบวนการพัฒนาพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผมก็เรียนว่า พอจัดตั้งขึ้น ผมก็ได้พารัฐมนตรีที่อยู่ในขณะนี้ไปในพื้นที่ แล้วก็เรียนว่ายังไม่ต้องคิดเรื่องนโยบายอะไรใหญ่โตเลยนะครับ แค่งไปในพื้นที่ เดินลงไป พบกับประชาชน ผมว่าไม่เกินสิบห้า นาทีหรอกครับ จุดหมายร้องเรียนเท่านี้ครับ จากทุกกลุ่มเลย เพราะฉะนั้นก็ต้องมาไล่เรียง ไล่ดูว่า จะแก้ไขปัญหอย่างไร เช่น เบียดเบียนกัน วันนี้ใกล้เรียบร้อยแล้วครับ ผมก็ได้อนุมัติไป ในภาวะที่เศรษฐกิจไม่ค่อยเอื้ออำนวยนะครับ ปัจจัยว่า งบกลางซึ่งมีเหลือไม่มาก เฉพาะเรื่องนี้ ผมถือว่า เมื่อเป็นข้อผูกมัดที่รัฐบาลให้กับ คนที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยให้กับพี่น้องประชาชน ทั้งหมดน่าจะประมาณเกือบสองพันล้านนะครับ ก็บอกว่าต้องให้ ตอนนี้อันุมัติไปประมาณพันหนึ่งร้อยล้าน อีกแปดร้อยล้านกำลังเสนอเรื่องเข้ามาให้ผมอนุมัติในแง่ของงบกลาง นะครับ อันนี้ก็สะสางไปสองการเสียเวลา มีเรื่องจริงที่จริงแล้วก็ค้างค้ำอยู่เท่านั้นเอง ขึ้นตอนในเรื่องของการประชุม บัดนี้ ท่านรัฐมนตรี สาทิตย์ วงศ์หนองเตย ซึ่งเข้ามารับผิดชอบเรื่องนี้ ก็ได้รายงานว่าได้อนุมัติในเรื่องของการเยียวยาที่ค้างค้ำอยู่ ก่อนข้างที่จะครบถ้วนแล้ว แล้วมีของแถมก็คือว่า ช่วงที่ผ่านมา มันมีเหตุการณ์ที่พี่น้องประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้สึกว่าจะได้รับการเยียวยา แต่ไม่เข้าเกณฑ์เดิม เช่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีนี้ อาจจะเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการปฏิบัติ

หน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน เช่น เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่เกิดความเครียดขึ้นมา ไปยิงคนในรถไฟ อยู่นอกพื้นที่ อยู่อะไรต่างๆ ก็ไม่สามารถทำได้ ตรงนี้ ในขณะที่ ทางคณะกรรมการ ที่รัฐมนตรีสาทิศย์ เป็นประธานกำลังปรับแก้เกณฑ์เพื่อให้เกิดการเยียวยาได้ครบถ้วน ครอบคลุมทั้งหมด แล้วก็จะเดินไปไกล ถึงเรื่องของปัญหาของครอบครัวของคนที่อยู่ในพื้นที่แล้วก็ได้รับผลกระทบ อย่างน้อยที่สุดก็ในเชิงสุขภาพจิต ก็จะเดินเข้าไป ทำงานในด้านนี้ด้วยนะครับ ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงที่ผมพูดก่อนหน้านี้ว่า เราจะแก้ปัญหาทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ สร้างความเข้าใจนะครับ เพื่อเดินไปเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เรื่องโครงสร้างพื้นฐาน โครงการที่มีปัญหา คนทำงานอะไรต่างๆ ก็ได้เห็นนโยบายซึ่งก็ได้รับการขานรับอย่างดีจากทางฝ่ายความมั่นคง ว่าต่อไปนี่ ถ้ามีโครงการใดเกิดการทิ้งงานไม่มีใครเข้าไปทำงาน ขอให้ทหารช่าง หรือใคร เข้าไปทำเลยครับ ห้ามเองบดินแล้วส่งไปนอกพื้นที่ นี่ก็เป็นนโยบายที่เกิดขึ้น โรงพยาบาลยังขาด โรงพยาบาลศูนย์ ตอนนีักระทรวงสาธารณสุขก็จัดทำโครงการแล้ว ในส่วนของนราธิวาส อย่างนี้เป็นต้น ไล่สะตางไป ยังไม่นับตอนนี้ว่า มีบุคลากรภาครัฐนะครับ ในรูปแบบต่างๆ ครูอัตราจ้าง พนักงานข้าราชการ หรือกลไกการบริหารที่ยังไม่ค่อยลงตัวอยู่ ก็พยายามดู กระทรวงศึกษาธิการก็ตอบสนองแล้วตอนนี้หนึ่งก็คือ พื้นที่เกี่ยวกับโครงสร้างของการศึกษาเอกชนเพื่อที่จะได้สามารถเข้าไปช่วยเหลือดูแลการศึกษาเอกชน โดยเฉพาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ได้รับการสนับสนุนในเรื่องของอัตราค่าจ้าง ในเรื่องของครูผู้สอนมากขึ้น ในส่วนของการบรรจุคนเป็นพนักงานราชการก็มีการเพิ่มสัดส่วน สิ่งต่างๆเหล่านี้คือความพยายาม สะตาง ดังนั้นเวลาสั้น ๆ ที่เข้ามาอยู่ ยังไม่ถึงเก้าสิบเก้าวัน เก้าสิบวันเศษๆ ก็ขอเรียนว่า เดินหน้าสะตางจริงๆ เพราะเป็นความตั้งใจของรัฐบาล ที่จะต้องทำเรื่องนี้ให้สำเร็จ ถัดมาก็คือว่า เมื่อได้กลไกตรงนี้ ก่อนจะนำไปสู่ การมีองค์กรเต็มรูปแบบ กลไกตรงนี้ก็เดินหน้าทำงานในเรื่องของการพัฒนาคณะกรรมการเองก็ศึกษา หลายเรื่องนะครับ ว่ากระบวนการพัฒนา ซึ่งมีตั้งแต่ในระดับชุมชน ไปจนถึงความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ก็ขอเรียนนะครับว่า ตรงนี้กำลังทำเป็นระบบ สัปดาห์ที่แล้ว ที่มีการประชุมกันนะครับ ก็มีการพูดถึง เรื่องของยุทธศาสตร์ที่จะต้องเข้ามาจับในเรื่องของการพัฒนา ก็กำหนดเอาไว้ 4 ส่วนชัดเจนส่วนแรกก็คือ เรื่องของการดูแลเศรษฐกิจระดับพื้นฐาน ที่เป็นรายได้ของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ ที่เราตั้งเป้าว่า ความเป็นพื้นที่ที่ยากจนที่สุดพื้นที่หนึ่งในประเทศไทยต้องมาดูแลว่า รายได้ขั้นต่ำ อย่างน้อยไม่ควรจะต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำ จะทำอย่างไรเพราะฉะนั้นก็จะมีโครงการจำนวนมาก ที่จะไปกระตุ้นเศรษฐกิจในลักษณะของเศรษฐกิจชุมชน ที่พี่น้องประชาชนคิดกันเองว่าจะเอาเงินไปทำอะไร เพื่อเสริมในเรื่องของรายได้อาชีพ และโอกาสของตัวเองสอดคล้องกับวิถีชีวิต ไม่มีการเอาโครงการไปยึดเชียดให้ อันนี้คือ หลักสำคัญด้านหนึ่ง ขณะเดียวกัน ก็จะต้องมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานใหญ่ๆ ถนนหนทาง แหล่งน้ำ ที่จะเอื้อต่อการทำยุทธศาสตร์ของการพัฒนาที่พื้นที่ตรงนั้นมีศักยภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งก็คือ เรื่องของเกษตรและสินค้าฮาลาล ที่ไม่ใช่ความคิดเพียงแค่ว่า มีนิคมหรือมีโรงงาน แต่ประชาชนในพื้นที่เข้ามาเชื่อมโยงกันตั้งแต่ต้นทางว่า วัตถุประสงค์ที่ป้อนเข้าไปนั้น เป็นวัตถุประสงค์ซึ่งเกิดจากกระบวนการผลิตและเพิ่มมูลค่าในพื้นที่อย่างแท้จริงแล้วก็จะเชื่อมต่อไปถึงเรื่องของการค้าชายแดน ในเรื่องของสามเหลี่ยมเศรษฐกิจที่ต้องทำกับมาเลเซีย อินโดนีเซีย ตรงนี้ก็ จะเป็นส่วนที่สองส่วนที่สามก็คือเรื่องของการพัฒนาคน ซึ่งก็เป็นเรื่องของการศึกษา ซึ่งผมก็จะได้พูดต่อไปนะครับ

เพราะว่าในส่วนของการบริหารเอง ก็แยกในเรื่องของสังคม การศึกษาวัฒนธรรมไว้และส่วนที่สี่ก็คือโครงการทั้งหลายที่จะช่วยในเรื่องของการอำนวยความสะดวกนครับ ซึ่งก็เป็นอีกหมวดหนึ่งเช่นเดียวกัน ซึ่งผมจะต้องพูดต่อไป ก็เรียนว่า ใน ๔ ยุทธศาสตร์ ดูล่วงหน้ากันไปสามปี นครับ ก็ปี ๕๓ ปี ๕๔ ปี ๕๕ ก็ดูกรอบงบประมาณที่รวบรวมและก็ทำโครงการกันมาประมาณ ๗๖,๐๐๐ ล้าน แต่ไม่ได้หมายความว่างบประมาณที่ลงไปในพื้นที่ทั้งหมด ๓ ปีมี ๗๖,๐๐๐ ล้าน ไม่ใช่ นครับ อันนี้เฉพาะงบประมาณที่เข้ามาสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ๔ ข้อที่ผมได้พูดไป ดังนั้นในทางปฏิบัติมีมากกว่านี้ แต่หัวใจสำคัญอยู่ตรงนี้ครับ ประชุมแล้ว โดยกรอบโดยภาพรวม แม้ว่าเราพอใจ แต่เรายังได้ขอให้ไปมีการปรับ จัดแก้ รายละเอียดกันใหม่ ด้วยเหตุผลง่าย ๆ ว่า ผมว่าพี่น้องประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ตอนนี้ ได้ยินตัวเลขอย่างนี้มานาน มาบ่อย เคี้ยวก็สองหมื่นล้าน เคี้ยวก็สามหมื่นล้าน แต่ว่า ผมเชื่อว่าผู้แทนในพื้นที่จะสะท้อนมาให้เราเสมอว่า เงินไปอยู่ที่ไหน อะไรที่ประชาชนจะจับต้องได้จริง เพราะฉะนั้นตรงนี้คือหัวใจสำคัญให้กลับไปทบทวนรายละเอียดอีกทีว่าเวลานี้ ต่อไปนี้ เราพูดว่า งบประมาณตามยุทธศาสตร์ต้องเป็นงบประมาณที่พี่น้องประชาชนจับต้องได้ถึงความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในพื้นที่จากการทุ่มเททรัพยากรอย่างมหาศาลลงไปอย่างแท้จริง อันนี้คือ สิ่งที่เป็นการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางด้านเศรษฐกิจนะครับ ผมขออนุญาตไม่ลงลึกไปถึงรายละเอียดโครงการเช่นสะพาน เช่นด่าน เช่นถนนบางสาย แต่ว่าก็เรียนว่า ในภาพรวม การเดินทางผลักดันการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ ก็จะมีผลชัดเจนสำหรับพื้นที่ ถัดมาครับ ก็คือมาดูในเรื่องของการศึกษา ในเรื่องของสังคม ในเรื่องของวัฒนธรรม ตรงนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ เมื่อชักครู่ หรือการบริหารจัดการที่ผมได้พูดไปบ้างก็ชัดเจนครับ หลักของเราก็คือว่า กระบวนการของการศึกษาและการพัฒนาคนจะมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะคืนความสันติสุขกลับคืนสู่พื้นที่ได้ อย่างน้อยที่สุด สถิติหรือข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งที่สนับสนุนในส่วนนี้ก็คือว่า ต้องยอมรับว่า ผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการก่อความไม่สงบในขณะนี้ อายุเฉลี่ยน้อยมาก ก็คือเยาวชน ก็คือคนซึ่งอยู่ในวัยที่ควรจะสามารถดูแลได้จากระบบการศึกษา ถ้าเรามีประสิทธิภาพประสิทธิผลในการจัดการเรื่องนี้ หัวใจของมันก็มีอยู่เพียงว่า ทำอย่างไร กับการเชื่อมโยงของระบบการศึกษาของเรา มันตอบสนองต่อเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของพื้นที่อย่างแท้จริง ถ้าเราทำให้สถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ให้ในสิ่งที่เป็นความต้องการของพี่น้องประชาชนที่นั่น นั่นก็คือ รู้จักหลักธรรมคำสอนทางศาสนาความเชื่อของเขา และให้ทักษะที่เขาจะสามารถไปประกอบอาชีพ มีความก้าวหน้าในชีวิตได้ ตรงนั้นแหละครับ ก็คือการดึงให้เยาวชนของเราและการเตรียมคนของเรา มีความพร้อมที่จะสัมผัสกับประโยชน์และความเป็นธรรมที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็แยกออกมาจากขบวนการของการก่อความไม่สงบ ไม่ต่างอะไรจากนโยบายนอกสามจังหวัดที่รัฐบาลกำลังต้องเร่งทำเพื่อเอาพื้นที่ดีไล่พื้นที่เสีย เพราะว่าถ้า เหมือนกับเด็กนอกสามจังหวัดนะครับ ถ้าไม่มีพื้นที่ดีให้ อยู่กับเรื่องยาเสพติด การพนัน ดินเกมส์ ก็ถูกดึงเข้าไปสู่อะไรต่อมิอะไรที่เป็นพื้นที่เสียและสร้างปัญหาให้กับสังคม ก็คล้ายๆกัน เพราะฉะนั้นหลักตรงนี้สำคัญ แล้วก็ความจำเป็นที่ต้องทำงานอย่างใกล้ชิดกับทุกภาคส่วน เพื่อที่จะได้คำตอบของระบบการศึกษาที่สามารถจะตอบโจทย์ตรงนี้ได้ ด้วยความพร้อม ด้วยการสนับสนุนจากภาครัฐ อันนี้คือ หัวใจสำคัญในเรื่องของการศึกษาที่เกี่ยวข้องด้วยในแง่ของวัฒนธรรมและเรื่องอื่นๆก็คือว่า หลายครั้ง

การปฏิบัติงานของภาคราชการเอง หรือการมองในเรื่องของการใช้ชีวิตของพี่น้องประชาชนในที่นั้น เรายังไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความหลากหลาย ของคนในพื้นที่ได้เท่าที่ควร เอาจ่ายๆรับเรื่องภาษา เพียงแต่เรายอมรับว่าภาษาที่พี่น้องใช้ส่วนใหญ่ในพื้นที่ก็เหมือนกับภาษาถิ่นทำไม เราไม่อำนวยความสะดวกให้การใช้ภาษาตรงนี้ สามารถที่จะทำได้ไม่เป็นอุปสรรคในเรื่องการติดต่อราชการ ไม่เป็นอุปสรรคในเรื่องของการทำงาน เพราะฉะนั้นในส่วนนี้ได้มีการปรึกษาหารือกันแล้วนะครับ และก็กำลังมีการดำเนินการต่อไปที่จะอำนวยความสะดวกตรงนี้ในเรื่องของภาษา เรื่องแบบนี้ความจริงถ้าเทียบในเรื่องงบประมาณใช้น้อยมาก แต่ผลในการไว้เนื้อเชื่อใจกัน จะมีความสำคัญมากและก็จะเบียดเบียนสำคัญอีกดอกหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสันติสุขได้ผมก็เชื่อครับว่า คณะอนุกรรมการคงมีข้อเสนอแนะอีกเยอะในเรื่องของสังคมวัฒนธรรม ซึ่งคาบเกี่ยวไปถึงเรื่องของกระบวนการยุติธรรม กระบวนการยุติธรรม ก็เช่นเดียวกันนะครับ สองเรื่องที่เรา กำลังจะต้องเดินหน้าผลักดันต่อไป เรื่องหนึ่งก็คือว่า ทำอย่างไรให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การมีประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม มีตั้งแต่ขั้นต้นเลยนะครับ ตั้งแต่เรื่องของการสืบสวน สอบสวน การหาข้อเท็จจริงต่างๆ ไปจนถึงกระบวนการในชั้นศาล ในแง่ของประสิทธิภาพด้านทาง อาจจะเรียนอย่างนี้ว่า ส่วนหนึ่งก็คือ เราต้องการที่จะใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้นเพราะถ้าเราใช้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ข้อได้เปรียบจะน้อยครับ หลักฐานที่ใครก็ปฏิเสธไม่ได้จะเป็นความเป็นธรรมที่จับต้องได้ แต่ว่า ถ้าเราใช้สิ่งเหล่านี้น้อยเกินไป แน่นนอนครับ เวลาเมื่อเรื่อง เหตุการณ์เกิดขึ้นเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม มันก็จะมีข้อโต้แย้ง ข้อครหา ซึ่งถูกหยิบยกไปขยายผล ซึ่งก็กลายเป็นเหยื่อของฝ่ายที่เคลื่อนไหวก่อนความไม่สงบได้ เพราะฉะนั้นตรงนี้ต้องได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในเรื่องของความพร้อม ในเรื่องเครื่องมือเครื่องมือและต้องไปดูในเรื่องของการทำงานที่เป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น แล้วก็ต้องไปทบทวนเรื่องของกฎระเบียบที่อาจเป็นอุปสรรคกับการทำงาน โดยใช้ในเรื่องของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วย อย่างไรก็ตาม ปัญหาคงไม่ได้มีเพียงเท่านั้นนะครับ ข้อเสนอข้อหนึ่งของอนุกรรมการ ผมได้ยื่นชัดเจนก็คือการทบทวนในเรื่องของการใช้กฎหมายต่างๆที่ใช้อยู่ในพื้นที่ ผมเองก็ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ บังเอิญว่าช่วงที่เข้ามารับหน้าที่เมื่อต้นเดือน คือรัฐบาลแถลงนโยบายปลายธันวาคมนะครับ ก็เรียกกันว่า วันทำการวันสุดท้าย เพราะฉะนั้นก็เริ่มทำงานจริง บริหารแผ่นดินจริง ก็คือต้นเดือนมกราคม จังหวะตอนนั้นนะครับ เป็นจังหวะที่มีการมาขอต่ออายุตัวพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งก็บอกตามตรงว่า คณะรัฐมนตรีเมื่อเข้ามาในขณะนั้น แล้วก็จำเป็นต้องพิจารณาเรื่องนั้นทันทีที่แทบจะบอกได้ว่าไม่มีทางเลือกอะไร นอกจากอนุมัติให้มีการต่อการใช้พระราชกำหนดไป แต่ว่าผมได้ตั้งข้อสังเกตในที่ประชุมว่า การต่อในครั้งนี้เป็นครั้งที่สิบสี่ และก็สิบสามครั้งที่ผ่านมา ผมก็ไม่ได้ยินคำอธิบายว่าทำไมต้องต่อ นอกจากว่า เหตุการณ์ยังไม่สงบ และผมก็เชื่อว่าถ้าใช้เหตุผลเพียงแค่ว่า เหตุการณ์ยังไม่สงบต้องต่อ ผมก็แทบจะไม่ต้องคิดอะไรเพราะจะต้องเป็นการอัตโนมัติไปเลยทุกสามเดือน ผมก็คิดว่า ไม่ใช่ สิ่งที่ต้องการให้ทุกฝ่ายรับรู้รับทราบ ก็คือว่าถึงจริงแล้วในขณะนี้ กฎหมายที่บังคับใช้ในพื้นที่ซับซ้อนมากนะครับ เพราะว่าแน่นนอนที่สุดประมวลกฎหมายอาญา วิธีพิจารณาความอาญา ก็ต้องใช้อยู่แล้ว มีพระราชกำหนดสถานการณ์ฉุกเฉินด้วย มีกฎอัยการศึกด้วย และเราก็ยังมีกฎหมายความมั่นคงฉบับใหม่ตราขึ้นปีที่แล้วด้วย มาตราฐานหรือแนวปฏิบัติ

ในกฎหมายแต่ละฉบับ ก็จะเหลื่อมกันอยู่ ผมคิดว่า เราอยู่ในพื้นที่ที่คึกคักกับสน เหมือนกันนะครับ ไม่ว่าจะป็นประชาชนหรือแม้แต่เจ้าหน้าที่ ว่าเมื่อเกิดเรื่องขึ้น จะนำกฎหมายฉบับไหนมาใช้ทำอะไร เพราะฉะนั้นผมจึงได้ชื่อว่า เดือนหน้า เมษายนซึ่งครบสามเดือนครั้งต่อไป พร้อม ๆ กับการเสนอขึ้นมาว่าจะต่อหรือไม่ต่อ ขอให้สรุปทบทวนทั้งหมดว่า กฎหมายแต่ละฉบับที่ใช้อยู่ในขณะนี้ ใช้ไปในวัตถุประสงค์หลักเพื่ออะไร ยกตัวอย่างเช่น บางฉบับจำเป็นเพราะว่าประกาศเคอร์ฟิวบางฉบับจำเป็นเพราะยังอยากจะเชิญตัวคนไปควบคุมอยู่ ก็วันก็แล้วแต่ หรืออย่างไร แล้วทบทวนดูสิว่า เมื่อใช้อำนาจเหล่านี้ไปแล้ว ปลายทาง ส่งฟ้องแล้ว ปลายทางนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดได้มีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน เพราะฉะนั้นผมยังคงให้คำตอบกรรมาธิการไม่ได้หรอกครับว่า พรก.นี้ต้องเลิกหรือไม่เลิก แต่อย่างน้อยสิ่งหนึ่งที่ผมยืนยันว่ารัฐบาลทำแน่ คือให้ความสำคัญในการทบทวนเรื่องเหล่านี้อย่างจริงจัง แล้วยังมีสิ่งหนึ่ง ที่ผมคงต้องให้ข้อสังเกตไว้ก่อนก็คือว่า ข้อเสนอของกรรมาธิการว่า ให้เอากฎหมายความมั่นคงมาใช้แทนนั้นนะ ต้องขอเวลาอีกซักกระยะหนึ่งในการปรับโครงสร้าง แล้วก็ดูกลไกต่าง ๆ ตามกฎหมายใหม่ ให้เรียบร้อยซะก่อนด้วย เราจึงจะมีความมั่นใจในการยกเลิกกฎหมายต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็จะต้องดูข้อมูลในเดือนเมษายนและถ้ายังไม่มียอะไรเปลี่ยนแปลงก็ขอยืนยันว่านะครับว่าต่อไปนี้ จะมีการทบทวนเรื่องเหล่านี้อย่างเป็นระบบ พูดยุติครั้งนี้ก็เพราะว่า ในส่วนของประสิทธิภาพ ก็ยังมีส่วนอื่นที่จะต้องไปดำเนินการด้วย นะครับ เช่น ในส่วนของการพิจารณาของศาลองในการสืบพยาน ในการพิจารณาต่อเนื่อง ความรวดเร็วเป็นเรื่องสำคัญเพราะความยืดเยื้อหรือความล่าช้าในคดีความเหล่านี้ ก็จะเป็นอุปสรรค เป็นปัญหาที่ย้อนกลับมา ในแง่ของความมั่นคง ส่วนที่สองก็คือว่า ในส่วนของกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ ที่จำเป็น ที่จะต้องส่งเสริมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ อย่างเช่น คดีพี่น้องมุสลิมคดีแพ่ง คดีครอบครัว มรดกหรืออะไร ซึ่งมีกระบวนการซารีอะห์ ก็ควรที่จะได้นำดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ซึ่งก็อยู่ในระหว่างการที่จะศึกษา และก็ ทำให้เกิดระบบการทำงานที่ตอบสนองต่อความหลากหลาย แต่คงความเป็นเอกภาพไว้กับกระบวนการยุติธรรมในภาพรวม นะครับ อันนี้ก็จะมีการดำเนินการผมก็เลยมองโอกาสไปต่อครับว่า พอไปถึงเรื่องของความมั่นคง ตรงนี้ก็เช่นเดียวกันอาจจะเรียนว่าขณะนี้กำลังที่เราใช้อยู่ในพื้นที่ และเฉพาะงบประมาณตรงนี้ก็ค่อนข้างมาก เราอาจจะมีความรู้สึกได้ว่า ถ้าคุณสถิติของเหตุการณ์ความไม่สงบขณะนี้ ความถี่ของเหตุการณ์ลดลง แต่ต้องยอมรับว่า ที่ลดลงส่วนหนึ่งก็เป็นเพราะเราต้องทุ่มเททั้งกำลังคนและงบประมาณอย่างมากมายมหาศาล และเราจะทำอย่างนี้ตลอดไปไม่ได้ ถ้าเราทำอย่างนี้ตลอดไป อย่างที่ผมเรียนก็คือว่า ปัญหาที่จะ อย่างมากสุดคือตรงสถานการณ์ไว้ได้ แต่โจทย์ในด้านอื่นที่เราต้องตอบ เรื่องการพัฒนา เรื่องความยุติธรรม เรื่องการเมือง ถ้าตรงนั้นไม่เดิน ไม่กลับมาเป็นแกนหลักในการแก้ปัญหา คำตอบตรงนี้จะไม่ยั่งยืน ผมพูดชัดเจนเลยครับ ในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมการอำนวยความยุติธรรมในส่วนที่เป็น กอ.รมน. ปีนี้ต้องอนุมัติกำลังคนเพิ่มขึ้น ไปอีกในพื้นที่ แต่ผมบอกแล้วว่า สุดท้ายตัวชีวิตที่สำคัญที่สุดในเรื่องของการสร้างความสงบสุขในพื้นที่ ก็คือว่า เราสามารถลดกำลังในแต่ละปีได้เท่าไร นั่นจะเป็นตัวบ่งบอกที่แท้จริงถึงความสำเร็จไม่ใช่ว่าเหตุการณ์จะมีความถี่ลดลง แต่นับวันรัฐบาลต้องส่งกำลังความมั่นคงเพิ่มขึ้นๆ และงบประมาณเข้าไปเพิ่มขึ้น จริงๆตัวชีวิตก็คือเมื่อไหร่เรามีความมั่นใจเพียงพอที่เริ่มถอยกำลังออกมา นั่นคือจุดเริ่มต้นของความสำเร็จ เพราะฉะนั้นผมเชื่อว่า เราคงมองตรงนี้ตรงกัน

และก็จะอยากบอกครับว่า กำลังที่เข้าไปอยู่ในขณะนี้จำนวนมาก เข้าไปทำงานในเรื่องของการพัฒนา และนำหลักนโยบายของรัฐบาลและของกอ.รมน. ในขณะนี้ตอนนี้ ก็คือเข้าไปช่วยเหลือประชาชนตรงนั้น ในขณะที่มีช่องว่างเนื่องจากเรื่องของความไม่สงบ ทำให้บทบาทของฝ่ายอื่นๆที่จะเข้าไปช่วยพี่น้องในเรื่องของการพัฒนาทำได้ไม่เต็มที่ เพราะฉะนั้นในแง่กำลังของการพัฒนา ตรงนี้ก็ยังมีความจำเป็นต้องใช้กำลังค่อนข้างมากในส่วนนี้ด้วยทั้งหมดนี้ ก็เพื่อที่จะให้ท่านมองเห็นว่ารัฐบาลคิดในกรอบแต่ละกรอบเชื่อมโยงกันหมด ที่ผมได้มาตั้งแต่เรื่องการเมือง มาจนถึงเศรษฐกิจ สังคม กระบวนการยุติธรรมและความมั่นคง ส่วนในแง่ของต่างประเทศ ผมเรียนครับว่า ที่จริงแล้ว เราก็มั่นใจได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนี้ และปัญหาที่สืบเนื่องมา มันเป็นปัญหาภายในของเรา ผมมีโอกาสได้พบปะกับผู้นำต่างประเทศหลายประเทศที่ให้ความสนใจก็ได้รับการสนับสนุน และการยอมรับในส่วนนี้ะครับ ท่านประธานาธิบดีอินโดนีเซีย รัฐบาลของมาเลเซียเอง ซึ่งแม้ว่ากำลังมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของผู้นำ ก็จะอยู่ในกรอบของการทำงานบนความเข้าใจว่า นี่เป็นปัญหาภายในของเรา เพียงแต่ว่าเขาสามารถสนับสนุนได้ในโครงการความร่วมมือ เช่น เรื่องการสร้างงาน เรื่องเศรษฐกิจ เรื่องการศึกษา เรื่องวัฒนธรรมนะครับ แม้กระทั่งการเชื่อมโยงไปสู่โลกมุสลิม การนำผู้นำทางศาสนา ผู้มีประสบการณ์ เข้ามาเชื่อมโยงตรงนี้ ก็มีการดำเนินการอยู่ อย่างที่หลายท่านก็ทราบว่าในช่วงสามเดือนที่ผ่านมา ก็เดินในแนวนี้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ประสบการณ์ขององค์กรทั้งหลายที่ทำงานในเรื่องนี้ รวมถึงองค์กรที่เข้ามาดูแลในเรื่องของปัญหาการละเมิดสิทธิต่างๆ ผมเรียนอย่างนี้ว่า รัฐบาลนี้ก็จะเป็ รัฐบาลที่ไม่ได้ปิดกั้น แม้เป็นปัญหาภายในของเรา แต่ว่า องค์กรใดที่เค้าทำงานในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของประชาชน ผมก็ถนัด 3629 ว่าเขาสามารถที่จะมาทำงานได้ และที่ผ่านมา ท่านก็จะเห็นว่ารัฐบาลไม่ได้เพิกเฉย หรือละเลยต่อข้อห่วงใยขององค์กรเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นกรณีนี้หรือกระทั่งกรณีของโรฮิงญา เมื่อมีข้อมูลหรือ คำกล่าวหาขึ้นมาเกี่ยวกับ การละเมิดทั้งหลายผมเรียนว่า รัฐบาลนี้ให้ความสำคัญและก็ดำเนินการอย่างตรงไปตรงมา รายงานขององค์กรอย่างเช่น องค์กรนิรโทษกรรมสากล (Amnesty International) ปีที่แล้วเขียนถึงเหตุการณ์ประมาณครึ่งปีแรกของปีที่แล้ว เขียนไม่ผิดเลยครับ แต่ลักษณะของเราก็คงไม่ไปตอบได้ จับใส่ใส่ ส่งเขาเค้าหรือครับ มาพูดคุยกับคนทำงานของเรา ทำความเข้าใจว่าเรื่องไหนบ้าง ซึ่งอาจจะเป็นข้อมูลที่คลาดเคลื่อน เรื่องไหนบ้างซึ่งเป็นข้อมูลที่ฝ่ายเราไม่รู้ และเมื่อรู้แล้ว ก็ควรจะดำเนินการ ซึ่งผมก็เรียนอีกครั้งว่าในส่วนของผู้นำเหล่าทัพได้ตอบสนองในเรื่องนี้เป็นอย่างดี ท่านผู้บัญชาการทหารบก ได้พูดถึงหลายเรื่องหลายโอกาส ชัดเจนเลยครับว่า ถ้ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐไปกระทำการอะไรซึ่งผิด ก็จะต้องเข้าสู่กระบวนการ ก็จะต้องรับผิดชอบก็ต้องถูกลงโทษ คำพิพากษาของศาลในกรณีของอิหม่าม ยะฟา เป็นตัวอย่างนะครับว่า แต่ต่อไป เราอำนวยความสะดวกจริงๆ และเรื่องใด ที่เป็นปัญหาในเรื่องสิทธิมนุษยชน รัฐบาลนี้ก็ให้ความสนใจ ให้ความใส่ใจ คดีซึ่งไม่มีความลับหน้า หลายท่านก็คงทราบว่า ผมเข้ามาผมก็ติดตามอย่างจริงจัง เช่น คดีของคุณสมชาย นีละไพจิตร ผมก็ได้คุยกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่ทำหน้าที่ในการสอบสวนคดีนี้ เพื่อให้ ความมั่นใจกับเค้าว่ารัฐบาลต้องการความจริง รัฐบาลต้องการให้คดีเดินหน้า รัฐบาลต้องการขจัดอุปสรรคอะไรก็ตามซึ่งเป็นปัญหาอยู่ซึ่งผมก็หวังที่จะเห็นความก้าวหน้าหรือความลับหน้าในคดีเหล่านี้ต่อไปนะครับ ที่จริงมีอีกหลายเรื่องนะครับ ซึ่งรัฐบาลกำลังที่จะต้องมาพิจารณาดำเนินการอยู่ เช่น ในเรื่องของกิจการฮัจญ์

ซึ่งก็จะมีในเรื่องของกองทุนที่ดี และความคิดที่เราจะมีที่ปรึกษาที่โน้นที่เจตาค่า ก็เป็นเรื่องที่กำลังมีการพูดคุยกันและจะมีการผลักดันออกมาได้จากรัฐบาลเร็วๆนี้ผมเรียนว่า ทั้งหมดนี้ คือความตั้งใจของรัฐบาล ที่จะขับเคลื่อนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ แล้วก็จะทำโดยมีการเชิญชวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และก็พร้อมที่จะปรับแนวทางให้มีการเหมาะสมกับสถานการณ์ ขณะเดียวกันก็ต้องเรียนครับว่า ความสำเร็จของการทำงานในด้านนี้อยู่ที่การทำความเข้าใจกับพี่น้องประชาชนในพื้นที่ด้วยและพี่น้องประชาชนนอกพื้นที่ด้วยว่านี่คือวิธีการที่จะเป็นการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน และผมก็ต้องบอกครับ บอกล่วงหน้าได้เลยว่า คนทำงานเป็นรัฐบาลนะครับ อย่าว่าแต่นโยบายที่มีความละเอียดอ่อนในเรื่องเหล่านี้เลย นโยบายในเรื่องอื่นๆ ผมมั่นใจว่า เคนไปข้างหน้าต้องมีผิดพลาดบ้าง ไม่ผิดพลาดในระดับของผู้บังคับบัญชา ซึ่งถ้าเป็นอย่างนั้นก็ ต้องมีการแก้ไขปัญหาครั้งใหญ่ ก็ต้องมีความผิดพลาด ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากผู้ปฏิบัติ ไม่ทำตามนโยบายหรือว่าตั้งใจดี แต่ว่าเกิดปัจจัยอื่นเข้ามาแทรกซ้อน ตรงนี้ ก็ขอเรียนครับ ว่าถ้าเกิดขึ้น ซึ่งผมเรียนครับว่า ต้องมีเกิดขึ้น ซึ่งผมเชื่อครับ ว่าต้องมีเกิดขึ้น ผมขอยืนยันครับว่า ไม่ใช่เจตนาของรัฐบาลและฝ่ายนโยบาย อย่าไปคิดว่าเป็นอย่างนั้น และถ้าไม่แน่ใจว่าเป็นอย่างนั้นหรือไม่ ขอให้บอกเรา บอกผ่านผู้แทนราษฎรของท่าน บอกผ่านผู้แทนท้องถิ่นของท่านบอกผ่านเจ้าหน้าที่ที่ท่านไว้ใจ หรือจะหาทางสื่อสารมาถึงผมโดยตรง แล้วเราจะดูแล เราจะสะสาง เราจะพิสูจน์ว่า ความผิดพลาดนั้น ไม่ใช่เจตนาและไม่ใช่นโยบาย ผมต้องบอกอย่างนี้ เพราะอย่างที่ผมเรียนครับ ถ้าผมมาพูดนโยบายวันนี้ แล้วเสร็จแล้ว ผมไม่พูดส่วนนี้ไว้ ผมมั่นใจว่า ไม่ช้าไม่นาน เกิดอะไรผิดพลาดขึ้นมา เกิดการไม่ปฏิบัติตามนโยบาย ก็จะไม่เข้าใจว่า รัฐบาลจริงใจหรือไม่ ผมจึงต้องบอกวันนี้ บังเอิญมีการถ่ายทอดครับ ผมเชื่อว่าพี่น้องในพื้นที่จำนวนหนึ่งก็ติดตาม ขอบอกเลยครับ ว่าไม่ใช่นโยบายแน่นอน แต่ขอให้ท่านบอกกลับมาที่เรา เราจะสะสางเพื่อพิสูจน์ความจริงใจ อันนี้คือแนวทางที่เราจะทำ ผมเอง ก็คงจะต้องหาโอกาสในการพาทั้งคณะรัฐมนตรีและผู้ทำงานลงไปเยี่ยมพี่น้องประชาชนในพื้นที่แม้ว่าจะได้เข้าไปเยี่ยมเยียนในพื้นที่มาแล้ว ก็ต้องเข้าไปอีก แล้วก็พร้อมที่จะรับฟังปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นนะครับ เพื่อที่จะ เราสามารถมาแก้ไขหรือปรับแนวทางของการทำงานให้ดีที่สุด ผมเรียนว่า การทำงานทั้งหมดนี้ จะต้องเป็นการทำงานที่มีการตรวจสอบได้ด้วย และผมก็ไม่แน่ใจนะครับว่า คณะกรรมการวิสามัญชุดนี้ก็จะหมดอายุ และต้องรายงานต่อสภาผู้แทนราษฎร แต่ไม่ได้หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้สนใจใส่ใจเรื่องนี้ จะไม่สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลต่อไปได้ ไม่ใช่ สามเดือนที่ผ่านมา ผมได้พิสูจน์แล้วนะครับ ว่าการบริหารราชการแผ่นดิน ผมไม่เคยถือสภาเป็นอุปสรรค ผมถือสภาเป็นส่วนสำคัญในการทำงานของรัฐบาล ถ้าไม่มีกำหนดการเรียกว่านัดหมายประชุมนอกประเทศซึ่งประชุมกันหลายประเทศ ผมไม่ขาดสถานะครับ และผมไปตอบกระทู้ถามและผมก็บอกให้รัฐมนตรีทุกท่านต้องไปตอบกระทู้ถามด้วยตัวเอง และการอภิปรายของเพื่อนสมาชิกจะเป็นในเรื่องกฎหมาย จะเป็นในเรื่องรายงาน จะเป็นในเรื่องนิติใดๆ มีประเด็นสำคัญ ชี้แจงได้ต้องชี้แจง ไม่ได้อยู่ชี้แจงเพราะบังเอิญไม่ได้คาดคิดว่าอยู่ในวาระ ก็ให้ทางเจ้าหน้าที่บันทึกแล้วก็ส่งมา เพราะฉะนั้นการทำงานของรัฐบาลก็จะเป็นการทำงานซึ่งอยู่ภายใต้การตรวจสอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสามจังหวัดก็เหมือนจังหวัดอื่นๆครับ ต้องรับผิดชอบต่อพี่น้องประชาชนแน่นอน เพราะฉะนั้นการติดตามการทำงานของพวกเรา ก็ยังอยู่ภายใต้การ

ตรวจสอบ ซึ่งก็จะเป็นหลักประกันอย่างหนึ่งนะครับว่า เราจะต้องเดินหน้าแก้ไขปัญหา ให้สอดคล้องกับความต้องการของพี่น้องประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งหมดนี้ครับ ผมเชื่อครับว่า คงไม่สามารถตอบคำถาม หรือสิ่งที่ยังค้างคาอยู่ในใจของพี่น้องประชาชน หรือแม้แต่ของกรมการทุกท่านได้ เพราะอย่างที่เรียนแต่ต้นนะครับว่า เรื่องนี้มีความสลับซับซ้อนและอย่างที่เรียนตั้งแต่ต้น เราต้องใช้เวลามากในการที่จะคลี่คลายปมต่างๆ แต่ขอให้ความมั่นใจอีกครั้งหนึ่งนะครับว่า งานที่ท่านทำและศึกษามาตลอดระยะเวลาหลายเดือน ไม่สูญเปล่า นะครับ ได้กรูณาประมวลมาให้ผมแล้ว สำหรับอนุกรมการทุกชุด ก็จะไปดูในรายละเอียดนะ ครับ อะไรที่คิดเห็นสอดคล้องกันซึ่งผมเชื่อว่าหลังจากที่พูดมานี้ คงจะเป็นส่วนใหญ่ เราก็จะเดินหน้าไป อะไรที่ังมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอยู่ ก็จะปรึกษาหารือกันต่อไป เพื่อหาคำตอบและแนวทางออกที่ดีที่สุด ผมหวังเป็นอย่างยิ่งครับ ว่าการเดินตามแนวนโยบายและยุทธศาสตร์อย่างนี้ จะสามารถที่จะเริ่มต้นในการคลี่คลายปัญหาได้ ผมไม่กล้าพูดหรือครับว่าปัญหานี้จะแก้ได้ในสมัยที่ผมเป็นรัฐบาลอยู่ เพราะว่า สมมติว่าผมอยู่ได้เต็มที่ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เวลาที่อาจจะยังไม่เพียงพอที่จะทำให้สถานภาพทุกอย่างกลับคืนสู่สถานะที่เราทุกคนพอใจ และกิจการเมืองของประเทศไทยก็มีความผันผวนตลอดเวลา แต่ถ้าแนวทางนี้เป็นแนวทางที่ถูกต้อง เราเคยชอบเรียนนโยบายยุทธศาสตร์หลายอย่างว่าเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งความหมายก็คือว่าใครจะเข้ามาทำหน้าที่ ต้องทำต่อ ผมคิดว่าความสงบสุขบนพื้นฐานของความยุติธรรมและการพัฒนาเพื่อสร้างโอกาสให้กับพี่น้องประชาชนควรจะได้เป็นวาระแห่งชาติ ควรจะเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายต้องเดินหน้าและกระทำไป ผมรู้ว่า แนวทางที่ถูกต้อง บางทีอาจจะถูกตอบได้จากฝ่ายตรงข้ามรุนแรงเป็นพิเศษ แต่เราต้องเชื่อมั่นในแนวทางนี้ อดทนในแนวทางนี้ แล้วก็สานต่อในแนวทางนี้ เป็นวาระแห่งชาติอย่างแท้จริง และก็ถ้าผมสามารถที่จะ อย่างน้อยเป็นเพียงผู้เริ่มต้น เส้นทางที่กลับไปสู่ความสันติสุข ความสงบสุขได้ ผมก็มีความพึงพอใจ ในการที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบที่ผมได้รับมอบหมายจากรัฐสภา หรือสภาผู้แทนราษฎรให้เข้ามาทำงานครั้งนี้ ขอเป็นกำลังใจให้ทุกๆท่าน ทั้งเจ้าหน้าที่และพี่น้องประชาชนในการที่ร่วมกันนำความสันติสุข ความสงบสุข กลับคืนสู่พื้นที่ ขอขอบคุณท่านคณะกรรมการวิสามัญที่กรุณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้อีกครั้งหนึ่ง และบัดนี้ก็ใช้เวลาอันสมควรแล้ว ก็ขอปิดการสัมมนาเรื่องวิกฤตชายแดนใต้จะยุติลงได้อย่างไรอย่างเป็นทางการ และขออวยพรให้ทุกท่านที่เข้าร่วมสัมมนา ประสบแต่ความสุข ความเจริญความมั่นคงก้าวหน้าในอาชีพการงานและการดำเนินชีวิตส่วนตัวโดยทั่วกัน ขอขอบคุณครับ

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้านการเมืองการปกครอง

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านการเมืองการปกครอง ได้พิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในประเด็นเรื่องการเมืองการปกครอง ดังนี้

๑. ปัญหาเชิงสังคมวัฒนธรรมและความเชื่อมโยงกับกระบวนการการผลิตซ้ำทางความคิด (Cultural Reproduction)

เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะเฉพาะ กลุ่มชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามมีเป้าหมายในชีวิตที่ต้องการการพัฒนาในแนวทางที่พอเพียงมีชีวิตเรียบง่าย แต่ข้อมูลของการพัฒนาในพื้นที่ค่อนข้างจะเป็นพื้นที่ยากจนประชากรมีจำนวนมาก ระดับการศึกษาค่อนข้างจำกัด จึงทำให้มีประเด็นสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์และด้านศาสนา ซึ่งข้อที่ควรพิจารณา (๑) ความเป็นชาตินิยมมลายูปัตตานีที่มีความรู้สึกและสำนึกในเรื่องชาติพันธุ์ ซึ่งรัฐไทยมองปัญหาภาคใต้อยู่ในประเด็นเดิมคือ “การแบ่งแยกดินแดน” (หมายถึง คนมลายูมุสลิมต้องการแบ่งแยกดินแดนเพื่อไปรวมกับมาเลเซีย) (๒) กระบวนการฟื้นฟูศาสนาอิสลาม (Islamization) การที่สหรัฐอเมริกา โจมตีอิรักภายใต้ข้อหาว่าอิรักมีอาวุธทำลายล้างสูง อยู่ในครอบครอง การแก้ปัญหาของประเทศมหาอำนาจดังกล่าวสะท้อนความไม่สงบในแนวความคิดก่อให้เกิดผลกระทบกลุ่มมุสลิมทั่วโลก

๒. ปัญหาเชิงองค์กรและการจัดการ : ข้อด้อยเชิงนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ

ข้อพิจารณาในประเด็นนี้ คือ (๑) การพัฒนาของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อเหตุการณ์ความไม่สงบได้เกิดขึ้นแล้ว ก็มีการจัดทำนโยบายและให้การสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่อย่างเต็มที่ (๒) การเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการ เช่น พ.ศ. ๒๕๓๗ รัฐบาลได้แยกงานพัฒนาออกจากงานปราบปราม โดยให้กระทรวงมหาดไทยดูแล สอ.บต. และฝ่ายทหารดูแล พตท. ๔๑ ทำให้เกิดปัญหาว่าบุคลากรใน สอ.บต. ไม่เข้าใจแก่นแกนความคิดที่ว่า องค์กรนี้ต้องทำการพัฒนาเพื่อเสริมการปราบปรามกล่าวคือ ไม่เข้าใจพัฒนาการของแนวคิดการพัฒนาเพื่อความมั่นคง วัฏจักรที่เห็นคือรัฐให้งบประมาณด้านการปราบปรามกับ พตท. ๔๑ จำนวน ๑๐ ล้านบาท ให้งบประมาณการพัฒนากับ สอ.บต. ๑,๐๐๐ ล้านบาท (ข้อมูลปี ๒๕๔๔) ผลรวมก็คือ แนวคิดพัฒนาเพื่อเสริมการปราบปรามไม่บรรลุวัตถุประสงค์ แต่ก็ยังมีข้อดีตรงที่ว่าสององค์กรยังสะท้อนการดำรงอยู่ของกรอบแนวคิดการพัฒนาต้องเป็นไปเพื่อเสริมความมั่นคง

๓. หลักคิดและสมมุติฐานการแก้ไขปัญหาของอนุกรรมการ

๓.๑ ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ดำรงอยู่ในขณะนี้ยังไม่มีการทำวิจัยเชิงสำรวจหรือวิจัยพื้นฐานว่าปัจจัยใดเป็นปัจจัยด้านหลักกันแน่ระหว่างปัญหาองค์กร ปัญหาการจัดการ ปัญหาผลประโยชน์อันเกิดจากโครงสร้างอำนาจที่ขัดแย้งกันและปัญหาเชิงอัตตลักษณ์นั้น ในด้านเจ้าหน้าที่รัฐหลายส่วนสะท้อนการปฏิบัติงานโดยไร้ธรรมรัฐ ใช้อำนาจเกินขอบเขตกฎหมายในพื้นที่ เช่น อุ่มง่าม ลำเอียง ช่วยพวกพ้องและรับผลประโยชน์ จึงต้องยอมรับว่าการคัดสรรบุคลากรเพื่อมาปฏิบัติกรในพื้นที่ของทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทหารและตำรวจนั้นจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไม่ให้ใช้ระบบราชการแบบปกติมาพิจารณาแต่ควรหาหนทาง การคัดสรรเพื่อให้ได้บุคลากรที่สอดคล้องกับสภาพพิเศษของพื้นที่โดยเฉพาะในมิติด้านอัตตลักษณ์ เอกลักษณ์เชิงวัฒนธรรมและศาสนา ในปัจจุบันบุคลากรที่ทำงานอยู่นอกจากจะไม่มีวามเหมาะสมแล้วกลับพบว่าในวิชาชีพเดียวกัน ปกติผู้ที่สามารถผ่านการคัดเลือกมาทำงานในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น กลับเป็นผู้ที่มีคุณภาพต่ำที่สุดเทียบกับภาคอื่นเป็นต้น

๓.๒ ตัวแปรด้านการปกครองหลัก ๆ ของรัฐไทยหากจะกล่าวถึงการกระจายอำนาจการปกครองให้กับท้องถิ่นแล้วยังเป็นลักษณะแค่เพียงการกระจายอำนาจการบริหารให้กับท้องถิ่นเท่านั้น เช่นกรณีองค์กรบริหารส่วนตำบลก็สะท้อนว่าเป็นการกระจายอำนาจในมิติการบริหารจัดการบางเรื่องให้กับท้องถิ่น มิได้เป็นการกระจายอำนาจที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่มีลักษณะพิเศษทางวัฒนธรรม ศาสนา และอัตตลักษณ์ แต่อย่างใด นอกจากนั้นตัวแบบการบริหารงาน อบต. ยังเป็นตัวแบบที่ใช้กับทุกพื้นที่ในประเทศอย่างเหมารวมซึ่งไม่สอดคล้องกับลักษณะพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคัดเลือกบุคลากรโดยระบบการเลือกตั้งนั้นย่อมตั้งอยู่บนตัวแปรการเลือกเชิงเศรษฐกิจและการเมืองเป็นหลักจึงขาดความสอดคล้องกับลักษณะพิเศษของพื้นที่ดังกล่าวแล้ว

๓.๓ กรณีองค์กรพิเศษด้านการพัฒนา เช่น สอ.บต. นั้น ก็เป็นการดำเนินการโดยรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งโดยปกติแล้วองค์กรรัฐในระดับจังหวัดก็มีระบบกลไกและงบประมาณสำหรับการพัฒนาพื้นที่และผู้ปฏิบัติคือ กลไกรัฐอยู่แล้ว การมี สอ.บต. จึงเท่ากับเพิ่มภาระงาน งบประมาณ ให้กับกลไกรัฐในพื้นที่ที่สามารถเป็นผู้บริหารงบประมาณและปฏิบัติโครงการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีก ซึ่งไม่สอดคล้องกับภารกิจและขีดความสามารถขององค์กรในระดับจังหวัด ในด้านของประชาชนจึงขาดการมีส่วนร่วมถึงระดับที่สามารถเป็นเจ้าของและผู้รับผลประโยชน์ของโครงการอย่างแท้จริง โดยปกติประชาชนได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในโครงการแค่เพียงถึงระดับขั้นที่เป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร (Information Input) เท่านั้น ส่วนราชการจะตัดสินใจทำตามความต้องการของราษฎรหรือไม่นั้นไม่มีหลักประกันใด ๆ

๓.๔ ลักษณะเฉพาะของพื้นที่ดังกล่าวแล้วข้างต้นในด้านภาษา ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ความเป็นมายังไม่ได้รับการยอมรับจากรัฐไทยอย่างจริงจัง เพราะประวัติศาสตร์ของรัฐไทยเองมักจะมองและสร้างความเหมือน เช่น มองว่ากลุ่มคนในพื้นที่เป็นไทยมุสลิมแต่ไม่ยอมรับความเป็นมุสลิมตราบเท่าที่ตนไม่ยอมรับในการอยู่ร่วมกันหรือการมีเอกภาพของรัฐไทยบนความหลากหลายเชิงเชื้อชาติ (Unity of Diversity)

๓.๕ ด้านของกระบวนการยุติธรรมของรัฐไทยในพื้นที่ แม้ในปัจจุบันจะมีลักษณะธรรมรัฐและใช้กฎหมายทางกฎหมายมากขึ้น แต่กระบวนการยุติธรรมยังคงมีลักษณะหนึ่งเดียวบังคับใช้ทั่วประเทศซึ่งในบางกรณีอาจไม่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่อย่างเพียงพอ

๔. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาด้านการเมือง การปกครอง

๔.๑ การแก้ปัญหาโดยจัดตั้งรูปแบบการปกครองพิเศษ โดยคำนึงถึงปัจจัยหลัก คือ

ประการที่ ๑ การสร้างความสมดุล หมายความว่า ระบบการเมืองการปกครองจะต้องมีความสมดุล ทางอำนาจ ผู้ที่มีส่วนร่วมทุกฝ่ายจะต้องเข้ามาในระบบการเมืองการปกครองหรือการบริหาร เช่น ผู้นำด้านการเมือง ผู้นำด้านเศรษฐกิจ ผู้นำด้านศาสนา และผู้นำด้านวัฒนธรรม เป็นต้น

ประการที่ ๒ ความสำนึกในวัฒนธรรม องค์ประกอบในด้านวัฒนธรรมนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ในการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองการปกครอง โดยมีสิ่งที่ต้องพิจารณาคือ ความสำนึกในอดีตลักษณะทางชาติพันธุ์ ศาสนาและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยทั้งสามเรื่องที่กำลังกล่าวมานี้ จะต้องสะท้อนออกมาในรูปแบบของโครงสร้างทางการเมืองการปกครองหรือการบริหาร

ประการที่ ๓ ปัญหาอำนาจรัฐ โครงสร้างหรือกลไกของอำนาจรัฐจะต้องมีลักษณะที่สอดคล้องกับความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ สักส่วนของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องสามารถปรับตัวเข้ากับคนในพื้นที่ในแง่ของภาษา วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการผสมผสานและบูรณาการ

๔.๒ รูปแบบที่เสนอ

(๑) องค์การประสานงานการบริหารและการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ องค์การนี้มีลักษณะคล้ายกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) หรือศูนย์อำนวยการยุทธศาสตร์สันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศยส.) ตามข้อเสนอของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์ (กอส.) หรืออาจจะให้รูปแบบขององค์กรอิสระอย่างเช่น “สถาบันสันติสุขยุติธรรม” โดยมีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรทางยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนในภาพกว้างเพื่อให้เกิดกลไกขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนที่รวมเอาทั้งภาคประชาชนและภาครัฐ ซึ่งองค์กรแบบที่เสนอนี้เป็นองค์กรบริหารส่วนภูมิภาคแบบใหม่ที่มีอำนาจหน้าที่การอำนวยการและการแก้ปัญหา นโยบายในการบริหารในจังหวัดภาคใต้ องค์กรนี้จะเป็นที่รวมขององค์กรปกครองส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

ฐานะทางกฎหมายขององค์กรนี้จะเรียกว่า “ทบวงการบริหารกิจการชายแดนภาคใต้” (Southern Border Provinces Development Administration Bureau – SBPAB) ขึ้นต่อนายกรัฐมนตรี มีฐานะเทียบเท่าทบวงพิเศษ มีการปกครองส่วนกลางและการบริหารงานส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษในส่วนภูมิภาค รูปแบบการบริหารในระดับภูมิภาคเช่นนี้เป็นการปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษในลักษณะทบวงการปกครองพิเศษหรือที่เรียกว่า “ทบวงการบริหารกิจการชายแดนภาคใต้” โดยมีรัฐมนตรีทบวงเป็นผู้ดูแลนโยบาย มีปลัดทบวง รองปลัดทบวงและผู้อำนวยการเขตทำหน้าที่ดูแลในแต่ละพื้นที่ฐานะข้าราชการส่วนภูมิภาคแบบพิเศษควบคู่ไปกับองค์กรปกครองท้องถิ่นในทุกระดับ

นอกจากนี้ในการบริหารงานของทบวงการบริหารแบบพิเศษของจังหวัดภาคใต้ยังควรมี “สมัชชาประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้” (Chamber of Southern Border Provinces-CSBP) อันเป็นสภาประชาชนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นองค์กรตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เป็นสภาที่ปรึกษาและ

กลั่นกรองนโยบายภาคประชาชนประกอบด้วยผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้รู้ทางการศึกษาและวัฒนธรรม รวมทั้งฝ่ายปกครองและฝ่ายความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นผู้ประสานนโยบายและแผนอำนวยความสะดวก รวมทั้งดูแลตรวจสอบบุคลากรและงบประมาณที่นำลงไปสู่ระดับหน่วยจังหวัด อำเภอ โดยเฉพาะหน่วยการปกครองท้องถิ่นในทุกระดับ เช่น ตำบล เทศบาลและจังหวัด ดูแลแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานทั้งทางการเมืองและกระบวนการยุติธรรมในกลุ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ทั้งหมด สมาชิกหรือองค์กรสภาประชาชนระดับภาค (regional chamber) นี้จะมาจากตัวแทนภาคส่วนต่างๆ ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวคือมาจากองค์กรปกครองท้องถิ่น สมาคมธุรกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาหอการค้า สมาคมอุตสาหกรรมองค์กรภาคประชาสังคม โรงเรียนสอนศาสนา องค์กรทางศาสนา องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) ในด้านต่าง ๆ เช่นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การบรรเทาสาธารณภัย และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สถาบันการศึกษาอุดมศึกษา องค์กรวิชาชีพต่าง ๆ เช่น ครู แพทย์ พยาบาล อนามัย ทนายความ นักธุรกิจผู้ประกอบการรายย่อยทั้งชุมชนมุสลิมและพุทธ เกษตรกรและการค้ารายย่อย เป็นต้น องค์กรสภาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมจากตัวแทนของแต่ละกลุ่มอาชีพและกลุ่มทางสังคมเพื่อสภามีความยึดโยงกับสังคมและชุมชนท้องถิ่น เป็นตัวแทนให้แก่คนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในลักษณะตัวแทนทางวิชาชีพ (functional representation)

(๒) องค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับตำบลและเทศบาลเหมือนรูปแบบเดิม มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่น มีอำนาจในการเก็บภาษีและบริหารงบประมาณการคลังส่วนท้องถิ่นเต็มที่มีอำนาจในการออกข้อบัญญัติ รวมทั้งเพิ่มอำนาจในการจัดการท้องถิ่นในเรื่องทางศีลธรรม วัฒนธรรมและประเพณีให้มากขึ้น เช่น การกำหนดเขตปลอดคอบายมุข ดำรงศีลธรรม ประกาศห้ามเยาวชนออกนอกบ้านยามวิกาลวัน แต่มีผู้ปกครองอยู่ด้วย ฯลฯ การกำหนดนโยบายระดับท้องถิ่นจะต้องได้รับการรับรองจากสภาผู้รู้ทางศาสนา และประชาชน องค์กรปกครองท้องถิ่นแบบนี้ต้องพึ่งตนเองได้ มีการบูรณาการและมีการจัดการแบบจุดเดียวเสร็จแบบ one-stop services

(๓) องค์กรสภาผู้รู้ทางศาสนาในระดับตำบล (สภาอุลามา) ได้มาจากการเสนอชื่อและการเลือกสรรจากคณะกรรมการชุมชนผู้นำศาสนา องค์กรภาคประชาชนและสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น สภานี้เป็นที่ปรึกษาในกิจการศาสนาและศีลธรรมของสังคมขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อให้มีจุดเชื่อมต่อในแกนบริหารแบบ matrix สมาชิกที่มาจากการคัดสรรนี้ควรจะต้องเป็นกรรมการ โดยตำแหน่งขององค์กรปกครองท้องถิ่นด้วยจำนวนหนึ่งในสามของสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อให้มีอำนาจในการยับยั้งในกรณีที่ผู้นำท้องถิ่นกระทำผิดในทางนโยบายและเกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ องค์กรที่มีอยู่ที่น่าพิจารณา คือ สภาวัฒนธรรมที่ในปัจจุบันมีอยู่แล้ว โดยการจัดตั้งของกระทรวงวัฒนธรรมแต่องค์กรเดิมไม่มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติมากนัก องค์กรแบบนี้มีลักษณะแบบ “สภาชูรอ” (สภาที่ปรึกษาชุมชน) ที่กล่าวถึงข้างต้นแต่มีลักษณะผสมผสานกับองค์กรด้านอื่นที่ไม่ใช่ศาสนาอย่างเดียว

(๔) ข้อเสนอรูปการปกครองและบริหารแบบพิเศษเพื่อการบริหารการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะสอดคล้องกับลักษณะพิเศษ ๓ อย่าง ระบบการปกครองตนเองของชนชั้นนำบวกกับระบบกฎหมายตาม

ประเพณี (วิถีชีวิตอิสลามและมลายู) และระบบการศึกษาที่บูรณาการการศึกษาทางศาสนากับสามัญ
สามองค์ประกอบที่สำคัญของฐานชนชั้นนำแห่งอำนาจในสังคมมุสลิมปัตตานี ยะลา และนราธิวาส

๔.๑ การปกครองด้วยตนเองหมายความว่า การปกครองแบบที่ให้อำนาจผู้นำท้องถิ่นในการ
จัดการด้วยตนเอง ชนชั้นนำทางศาสนา และผู้นำท้องถิ่นควรมีอำนาจในการปกครองท้องถิ่น

๔.๒ ระบบการศึกษาแบบบูรณาการ บูรณาการการศึกษาในทางศาสนาและสามัญโดยให้
ท้องถิ่นจัดการดูแลกันเอง มีการออกพระราชบัญญัติการศึกษาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแผน
ยุทธศาสตร์การศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔.๓ พัฒนาระบบกฎหมายอิสลามและกฎหมายตามประเพณี หรือระบบยุติธรรมทางเลือก
ยุติธรรมชุมชน โดยการประสานกับองค์กรสันติยุติธรรมสร้างความชอบธรรมในอำนาจการเมืองการ
ปกครอง (Legitimate political authority) เพื่อทำให้เกิดความเชื่อมั่นไว้วางใจต่ออำนาจของกฎหมาย

(๕) ระบบการจัดการความมั่นคงของหมู่บ้านและชุมชนแบบบูรณาการตามพระราชบัญญัติ
ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามโครงสร้างใหม่ของกฎหมายฉบับนี้ผู้ใหญ่บ้านมีอายุการดำรง
ตำแหน่งจนถึงเกษียณอายุ ๖๐ ปี ควรมีการปรับปรุงการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีความมั่นคง
และมีส่วนร่วมมากขึ้น คณะกรรมการหมู่บ้านจะเป็นรูปสภาชุรอของหมู่บ้าน เพื่อขับเคลื่อน การพัฒนาใน
ระดับฐานราก คณะกรรมการหมู่บ้านจะประกอบด้วยคณะกรรมการ โดยตำแหน่งคือผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย
ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์กรปกครองท้องถิ่นหรือองค์กรในหมู่บ้าน ส่วนคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะมี
ประมาณ ๑๐ คน ในระบบใหม่จะมีผู้นำศาสนา ผู้นำปกครองท้องถิ่น ผู้นำธรรมชาติ และปลัดอำเภอเป็นที่
ปรึกษา คณะกรรมการที่ปรึกษานี้จะต้องทำหน้าที่เหมือนสภาชุรอชุมชน โดยมีการสนับสนุนเชื่อมโยงกับ
องค์กรปกครองท้องถิ่น และสภาประชาชนในระดับภูมิภาคที่ตั้งขึ้นมา นอกจากนี้ หน่วยงานปกครองท้องที่
ควรมีหน่วยงานในด้านความยุติธรรมชุมชนในระดับหมู่บ้าน โดยการประสานของกระทรวงยุติธรรมเพื่อ
ทำให้เกิดการยุติธรรมทางเลือก ในอีกด้านหนึ่งระบบการป้องกันชุมชนจะต้องมีชุดรักษาความปลอดภัย
ประจำหมู่บ้าน(ชรบ.) และตำรวจชุมชนเพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมในหมู่บ้าน พร้อมกันนั้นก็จะมีที่
ปรึกษาเทคนิคทางการทหารและความมั่นคง โดยมีทหารหน่วยเฉพาะกิจหรือชุดปฏิบัติการมวลชนของทหาร
มาสนับสนุนในกรณีที่มีปัญหาความมั่นคงแต่ควรจะผ่านการยอมรับของสภาที่ปรึกษาชุมชนในกระบวนการ
ดังกล่าว หน่วยงานปกครองท้องที่เป็นฐานสนับสนุนการปกครองท้องถิ่นและการปกครองส่วนภูมิภาค
โดยขึ้นต่อจังหวัดและอำเภอในแบบเดิม แต่จะสนับสนุนในด้านการพัฒนาและความมั่นคง

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คณะอนุกรรมการ
พิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านการเมืองการปกครองมีความเห็นว่า รูปแบบการ
ปกครองที่มีความเหมาะสมสำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในสถานการณ์ปัจจุบันนั้น ควรเป็นแบบทวง
การบริหารกิจการชายแดนภาคใต้ซึ่งขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยเฉพาะการกำหนดให้มี สมัชชา
ประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ และองค์กรสภาผู้รู้ทางศาสนา(สภาอุลามา) ซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องกำหนด
นโยบายและเป็นผู้ชี้นำยุทธศาสตร์ให้ชัดเจน กลไกของรัฐทั้งทางด้านพลเรือน ตำรวจ ทหาร สามารถเป็น
เครื่องมือของรัฐในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ แต่ไม่ควรให้หน่วยปฏิบัติดำเนินการเองเนื่องจากสภาพ

ข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ในปัจจุบันฝ่ายรัฐเองยังขาดความเป็นเอกภาพทั้งทางด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการปฏิบัติ ดังนั้น รัฐจึงควรสร้างเอกภาพในตัวของรัฐก่อนโดยกำหนดให้มีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการทางการเมืองการปกครองหรือการพัฒนาซึ่งองค์กรดังกล่าวนี้จะทำหน้าที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ เช่น ตามข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการที่กำหนดให้มีทบวงการบริหารกิจการชายแดนภาคใต้ที่ต้องประกอบด้วย สมาชิกประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ และองค์กรสภาผู้รู้ทางศาสนา(สภาอุลามา) โดยสององค์กรดังกล่าวนี้จะทำหน้าที่เชื่อมโยงองค์กรด้านสังคมและวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่ชัยชนะทางการเมืองซึ่งเป็นชัยชนะที่จะชี้ขาดในการแก้ปัญหาทั้งปวง โดยยุทธศาสตร์ที่สำคัญจะต้องมุ่งไปสู่การสร้าง “สันติสุข” กล่าวคือ เป็นหนทางไปสู่ความสงบและสันติสุขแก่ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ไม่ว่าจะมีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมก็ตาม อย่างไรก็ตาม คณะอนุกรรมการมีข้อสังเกตว่า การเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่และงบประมาณในการแก้ปัญหาอย่างเดียวนั้น จะเกิดผลกระทบทางการเมืองอย่างกว้างขวาง เป็นการเพิ่มความหวาดระแวงต่ออำนาจรัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น เป็นการผลักดันให้ประชาชนกลายแนวร่วมกับฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล

ส่วนการกำหนดให้มีเขตปกครองเฉพาะ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการบริหารจัดการตามวิถีของตนเอง โดยยังเป็นส่วนหนึ่งของรัฐ มิได้แยกเป็นอิสระตามความหมายของการแบ่งแยกดินแดนจะทำให้การปกครองในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่จะให้การแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบผลสำเร็จ รัฐบาลจำเป็นต้องรับฟังข้อมูลจากหลายภาคส่วนและพร้อมที่จะแปรให้เป็นนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะข้อเสนอแนะของคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติที่ได้ผ่านการรับฟังจากประชาชนในพื้นที่ทุกมิติแล้วและมีความสอดคล้องกับรัฐประศาสนโยบายของรัชกาลที่ ๖ ควรนำมาเป็นหลักในการพิจารณาก่อนที่จะไปสู่ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านการเมืองการปกครองต่อไป

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

คณะกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านอำนวยความสะดวกสาธารณะ

ปัญหาด้านการอำนวยความสะดวกสาธารณะในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถือว่าเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สถานการณ์ความไม่สงบไม่อาจยุติลงได้ในขณะนี้ การบังคับใช้กฎหมายโดยไม่เป็นธรรมและเลือกปฏิบัติได้กลายเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ทำให้เกิดความไม่สงบขึ้นในจังหวัดภาคใต้ การนำกฎหมายพิเศษคือ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๖ พระราชกำหนดการบริหารราชการสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาใช้แก้ปัญหาความไม่สงบกลับสร้างปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้นมา และกลายเป็นเงื่อนไขความไม่สงบขึ้นมาใหม่ ผลักให้ประชาชนไปเป็นแนวร่วมของผู้ก่อความไม่สงบ แทนที่จะอยู่กับฝ่ายรัฐ

เมื่อเกิดสถานการณ์ความไม่สงบ มีความรุนแรงถึงขั้นละเมิดกฎหมายอาญา การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมทำให้ผู้กระทำผิดลอยนวลไป แม้บางครั้งจะได้ตัวผู้กระทำผิดขึ้นสู่ศาล แต่พยานหลักฐานที่ไม่หนาแน่นมั่นคงประกอบกับการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพทำให้ศาลต้องพิพากษายกฟ้องปล่อยตัวจำเลยไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการยุติธรรมยังมีลักษณะต่างคนต่างพายีตมันแต่ภารกิจของตนเองเป็นสำคัญมีการชิงไหวชิงพริบกันการทำงานขาดเอกภาพและไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ ทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้ก่อความไม่สงบมาลงโทษได้

การแก้ไขปัญหาความไม่สงบแม้จะต้องแก้ไขไปพร้อมกันในทุกปัญหาที่สำคัญ แต่การแก้ปัญหาที่จะเห็นผลได้ในเวลาอันรวดเร็ว คือการแก้ด้านนิติบัญญัติ ซึ่งบางปัญหาต้องแก้โดยกระบวนการนิติบัญญัติ แต่ปัญหาส่วนใหญ่แก้ได้ในขั้นตอนของฝ่ายบริหาร โดยการออกนโยบายที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในทันที ภายใต้การกำกับของรัฐบาลที่มีวิสัยทัศน์

ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอันเกิดจากการใช้กฎหมายพิเศษนั้น ถึงเวลาที่รัฐบาลจะต้องนำมาชั่งน้ำหนักให้ได้ว่าคุ้มเสียหรือไม่ ถ้าได้ไม่คุ้มเสีย รัฐบาลควรพิจารณายกเลิกการใช้กฎอัยการศึกและการใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นกฎหมายหลักในการแก้ปัญหา ร่วมกับกฎหมายอื่นที่ใช้อยู่ในสถานการณ์ปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นบทบัญญัตินิรโทษกรรมให้ผู้กระทำผิดที่กลับใจเข้ามามอบตัวต่อทางการ ผู้กระทำผิดโดยหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ โดยให้กระบวนการยุติธรรมเป็นผู้ลั่นกรองว่าอยู่ในเงื่อนไขและควรส่งจะเข้าอปรเป็นเวลาไม่เกินหกเดือนหรือไม่ ถ้าผ่านกระบวนการครบถ้วนแล้ว ถือว่าผู้นั้น ไม่ต้องถูกดำเนินคดีอีกต่อไป เมื่อรัฐบาลยกเลิกใช้ข้อบังคับพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ แล้วจะต้องนำมาตรา ๒๑ นี้มาใช้บังคับอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อให้ผู้กระทำผิดที่กลับตัวกลับใจหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ได้กลับมาใช้ชีวิตตามปกติ และไม่หวนกลับไปก่อความไม่สงบอีกต่อไป

นอกจากนี้ รัฐบาลควรออกนโยบายสมานฉันท์ให้ผู้ต้องสงสัยว่าเป็นผู้ก่อความไม่สงบซึ่งมีชื่อปรากฏอยู่ในบัญชีของเจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสแสดงความบริสุทธิ์โดยมารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ และให้ตั้งจะวาว่าจะเข้ามาร่วมสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้จงได้ ทำนองนโยบายร่วมพัฒนาชาติไทยในอดีต โดยผู้ต้องสงสัยเหล่านี้มีจำนวนไม่น้อยซึ่งไม่มีฐานะเป็นผู้ต้องหาและยังถือว่าเป็นผู้บริสุทธิ์

กระบวนการยุติธรรมภาครัฐ คือ ศาล อัยการ พนักงานสอบสวน ตำรวจและเจ้าหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม ที่ยังทำงานในลักษณะต่างคนต่างทำไม่เป็นเอกภาพ จะต้องจับมือกันแก้ปัญหา โดยสร้างกฎระเบียบที่จะสามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้นมาใหม่ และในบางกรณีจะต้องทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันว่าจะบริหารจัดการปัญหาบางปัญหาอย่างไร

กรณีที่ต้องพิจารณาริโทษกรรมสากลกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง แต่ทางการไทยได้ปฏิเสธข้อกล่าวหาอย่างสิ้นเชิงนั้นควรที่กองทัพบกและกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน จะได้ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารจะไม่กระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกกรณี โดยให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกระทำการตรวจสอบอย่างใกล้ชิด เพื่อความมั่นใจของประชาชนและนานาชาติ

รัฐบาลควรให้ความสำคัญทางด้านนิติบัญญัติ โดยศึกษาถึงแง่มุมต่าง ๆ รอบด้าน เมื่อ ตกลงถึงทางความคิดแล้วก็เร่งเดินหน้าแก้ปัญหาในทันที การแก้ปัญหาไกลทางฝ่ายบริหาร สามารถกระทำได้โดยกำหนดเป็นนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ แต่หากติดขัดทางด้านกฎหมายก็ควรใช้กระบวนการทางนิติบัญญัติ เพื่อให้รัฐสภามีส่วนในการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน เพราะกฎหมายทุกฉบับแม้จะมีความเหมาะสมในยุคสมัยหนึ่ง แต่เมื่อเวลาและสถานการณ์เปลี่ยนไป ก็อาจต้องแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิก ทั้งนี้ รัฐบาลไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าการแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎหมายจะให้องค์กรใดสูญเสียอำนาจไปหรือไม่อย่างไร เพราะอำนาจรัฐมีไว้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนมิใช่เพื่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

คณะอนุกรรมการด้านอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาด้านอำนวยความสะดวกยุติธรรม ดังนี้

๑. การแก้ไขปัญหาการบังคับใช้กฎหมายพิเศษ

๑.๑ เสนอให้มีการประกาศยกเลิกการบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และใช้กฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างเข้มงวด

๑.๒ รัฐบาลควรตั้งคณะกรรมการอิสระ ทำการตรวจสอบและประเมินผล การใช้กฎอัยการศึกตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.๒๕๕๑ ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด และเกิดผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ อย่างไรหรือไม่เพียงใด และควรใช้กฎอัยการศึกต่อไปหรือควรยกเลิก

๑.๓ เสนอให้นำมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ มาใช้บังคับอย่างจริงจัง

๑.๔ เสนอให้รัฐบาลประกาศนโยบายสมานฉันท์โดยยกเลิกบัญชีผู้ต้องสงสัย และเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นเข้าร่วมสร้างสันติสุขทำนองเดียวกับนโยบายร่วมพัฒนาชาติไทยในอดีต

๒. การแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคล

- กองทัพบก กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในและคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ควรทำบันทึกข้อตกลงว่าจะมีการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ให้มี การล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชน ในทุกกรณี

- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนควรทำรายงานต่อรัฐบาล สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ถึงสถานการณ์ล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนในชายแดนภาคใต้และแนวทางแก้ไขปัญหา

- สำนักงานคุ้มครองและช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย(สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งมีภารกิจร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดินในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อประชาชน และหากพบข้อเท็จจริงว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ก็สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดดังกล่าวมาสู่กระบวนการยุติธรรมได้ ดังนั้น สคช.จังหวัดจึงควรมีบทบาทเข้าไปตรวจสอบการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เช่น พบว่ามีการทำร้ายผู้ต้องสงสัย จะต้องปฏิบัติการเชิงรุกเข้าไปตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานในเรื่องดังกล่าว หากพบว่า มีมูลต้องแจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไปโดยเร็ว

๓. การแก้ไขปัญหาชั้นพนักงานสอบสวน

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมอบหมายให้พนักงานสอบสวนที่มีประสบการณ์สูงเป็นพนักงานสอบสวนในคดีความมั่นคง

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรออกระเบียบเกี่ยวกับการสอบสวนคดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ และควรประชุมออกระเบียบร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อให้สอดคล้องกัน

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกระทรวงยุติธรรมควรทำบันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานในคดีความมั่นคงเพื่อให้พยานได้รับการคุ้มครองในทุกชั้นตอน

๔. การแก้ไขปัญหาชั้นพนักงานอัยการ

- อัยการสูงสุดควรใช้อำนาจสั่งไม่ฟ้องในคดีความมั่นคง ถ้าการฟ้องคดีนั้นจะไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ ทั้งนี้เพื่อกันผู้ต้องหาที่ไม่ใช่ตัวการ หรือแกนนำออกไปจากขบวนการก่อความไม่สงบ ทั้งนี้ เป็นการใช้อำนาจของอัยการสูงสุดซึ่งไม่เกี่ยวกับมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑

- สำนักงานอัยการสูงสุดควรแต่งตั้งพนักงานอัยการที่มีประสบการณ์สูงเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีเกี่ยวกับความมั่นคง และควรออกระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินคดีเกี่ยวกับความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะเพื่อให้สอดคล้องการทำงานของพนักงานสอบสวนและศาล

๕. การแก้ไขปัญหาชั้นศาล

- เสนอให้คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม ออกประกาศจัดตั้งแผนกคดีความมั่นคงชั้นในศาลชั้นต้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อรองรับการพิจารณาคดีเกี่ยวกับคดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเฉพาะ และเสนอให้ประธานศาลฎีกา ออกระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยการพิจารณาคดี และการสืบพยานหลักฐานคดีเกี่ยวกับคดีความมั่นคง โดยกำหนดให้ศาลต้องสืบพยานหลักฐานทุกชนิดไว้ล่วงหน้าก่อนฟ้องคดี ตาม มาตรา ๒๓๗ ทวิ และมาตรา ๒๓๗ ครี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๔ และมาตรา ๕

๖. การแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจกับสถาบันนิติวิทยาศาสตร์กระทรวงยุติธรรม

- กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรทำบันทึกข้อตกลง โดยมีการตกลงกันให้ชัดเจนว่าสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ของทั้งสององค์กรจะร่วมกันทำงานในลักษณะใด จะแบ่งพื้นที่หรือจะแบ่งงานกันทำตามความเชี่ยวชาญของแต่ละฝ่าย

- ควรกำหนดระเบียบการทำงานของแต่ละฝ่ายให้สอดคล้องต้องกันในทุกๆ กรณีเพื่อมิให้เกิดปัญหาในการทำงานจนเกิดความเสียหายต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อให้ถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

- ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการระหว่างหน่วยงานเพื่อประโยชน์ในการทำงานร่วมกันต่อไป

- สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม ควรต้องออกระเบียบกำหนดระยะเวลาการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานและการส่งผลการตรวจพิสูจน์ไปยังพนักงานสอบสวนให้ทันกำหนดเวลาตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาคดี

- สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ของทั้งสององค์กร จะต้องเร่งผลิตบุคลากรที่มีประสบการณ์ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้การพิสูจน์พยานหลักฐานเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

๗. การแก้ไขปัญหาด้านทนายความ

ในการดำเนินคดีในชั้นศาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น เนื่องจากผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม ทนายความที่ดำเนินคดีในชั้นศาลนั้น จึงควรเป็นทนายความที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งเป็นบุคคลที่เข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณี หลักการศาสนาอิสลาม ตลอดจนวิถีชีวิตมุสลิมอย่างแท้จริง และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินคดีสูงในการช่วยเหลือจำเลย เนื่องจากคดีในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นคดีเกี่ยวกับความมั่นคง ในส่วนค่าตอบแทนในการดำเนินคดีของทนายความที่มีประสบการณ์สูงควรมีค่าตอบแทนที่สูงพอสมควรเพียงพอต่อการใช้จ่ายไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของค่าพาหนะ ค่าที่พัก สถานที่พบปะกับกับจำเลย ตลอดจนความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ค่าตอบแทนในการดำเนินคดีควรอยู่ในช่วง ประมาณ ๕๐,๐๐๐-๑๐๐,๐๐๐ บาท ต่อคดี โดยใช้เงินงบประมาณจากกองทุนช่วยเหลือที่มีอยู่ อาทิ “กองทุนยุติธรรมเพื่อช่วยเหลือผู้บริสุทธิ์ที่ยากจน” ซึ่งมีจัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงยุติธรรม ซึ่งจะต้องจัดสรรไว้

เป็นกองทุนในแต่ละปี ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ล้านบาทต่อปีขึ้นไป ซึ่งโดยหลักปฏิบัติคณะกรรมการกองทุนจะวางหลักเกณฑ์ช่วยเหลือให้กับประชาชนที่มีแนวโน้มเป็นผู้บริสุทธิ์ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น หากคณะกรรมการกองทุนพิจารณาข้อมูลเบื้องต้นแล้วเห็นว่าอาจจะเป็นผู้กระทำความผิดจริงก็สามารถที่จะยกคำร้องไม่ช่วยเหลือได้
